

Siyasal Vakfi

İ.Ü. SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ MEZUNLARI ve MENSUPLARI VAKFI

B ü l t e n i

Yıl :3 Sayı:4 Aralık 1996

Vakfımıza yer tahsis edildi

Türk Sermaye piyasaları ve Borsa

Ahmet Güner Sayarla Ropörtaj

Ünsal Sözbir ile Ropörtaj

T.C.
BAŞBAKANLIK
Vakıflar Genel Müdürlüğü

ANKARA

SAYI :

KONU: B.02.1.VGM.0.13.00.01.211(3407)96-1614

119 pafta,653 ada,9 parsel sayılı
bahçeli kargir mekteb

14./10/1996

SİYASAL VAKFI
Yavuz Selim Cad. Müstekimzade Sok.No:
34/1

Fatih/İSTANBUL

- İLGİ: a) Siyasal Vakfının 18.1.1994 gün ve 94/1 sayılı yazısı.
b) 11.7.1996 gün ve 211(3407)385-1388 sayılı yazınız.
c) 25.7.1996 gün ve 211(3407)96-1159 sayılı yazımız.
d) 9.10.1996 gün ve 211(3407)385-2054 sayılı yazınız.

İSTANBUL İli, Eminönü İlçesi, Kalenderhane Mahallesi, Dede Efendi Sokağında bulunan, tapunun 119 pafta, 653 ada, 9 parselinde kayıtlı, bahçeli ahşap mektebin, onarım ve restorasyonunun yapılması kaydıyla, İSTANBUL Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Mezunları ve Mensupları Vakfınca kuruluş amacı doğrultusunda kullanılmak üzere, inşaa hakları ve Maslumlar İçin Dayanışma Derneğince de sosyal, kültürel ve eğitsel faaliyetlerde kullanılmak üzere İSTANBUL Valiliğine tahsisinin talep edildiği ilgi (b) yazıyla bildirilmiştir.

Söz konusu yer için Siyasal Vakfının daha önceden ilgi (a) yazı ile yapmış olduğu başvuru ve anılan yerin restorasyonu için gerekli olan finansman hususunda çeşitli kuruluşlardan almış olduğu taahhüt belgeleri göz önüne alınarak adı geçen yerin Siyasal Vakfına tahsis işlemlerinin başlatılması, Maslumlar için de ileride uygun bir yer bulunması halinde değerlendirilmesi kararlaştırılmıştır.

Adı geçen yerin tahsis işlemlerine devam edilebilmesi için, Siyasal Vakfınca restorasyon projesi ve buna bağlı keşif Üzeti hazırlattırılarak, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Bölge Kuruluna onaylattırılıp, Genel Müdürlüğe gönderilmek üzere İSTANBUL Vakıflar Bölge Müdürlüğüne teslim edilecektir.

Restorasyon projesinin Bölge Müdürlüğüne teslimini müteakip, Bölge Müdürlüğü kira takdir komisyonunca restorasyon giderleri göz önüne alınarak, anılan yer için 10 yıl süreli bedel takdiri yapılacaktır.

Takdir edilen bedellerin Siyasal Vakfınca kabul edilmesi halinde ekte gönderilen protokole kira ve keşif bedeli yazılmak suretiyle İSTANBUL Valiliği ile İSTANBUL Vakıflar Bölge Müdürlüğünce imza edilerek Vakıflar Genel Müdürlüğüne gönderilecektir.

Gereğini rica ederim.

Ek: Protokol (1 Ad.) *Kamada*

DAĞITIM :

İSTANBUL Valiliği
İSTANBUL Vak.Böl.Md.
Siyasal Vakfı

Yavuz Selim Cad.Müstekimzade Sok.No:34/1
Fatih/İSTANBUL

Kemal KAHRAMAN
Genel Müdür Yardımcısı

Sahibi

Siyasal Vakfı
Yönetim Kurulu adına
ZEYNEL KOÇ

Genel Yayın Danışmanı
FAHRI SOLAK

Bu Sayıda

Katilde Bulunanlar
YASEMİN AYDIN
DERYA DOĞAZLAYAN
MUSTAFA ÇAPKIN
AHMET GEÇER
ALİ POLAT
KÜBRA YILMAZ
M. ALİ YILMAZ

Teknik Hazırlık
İLGİ TANITM
5-14 82 70

Baskı
SELEN

Adres

Siyasal Vakfı Yavuzselim
Cad. Müstakimzade Sok.
No: 34 /1 Fatih / İstanbul
Tel: (0 212) 533 83 28

Muhterem okuyucularımız

Bültenimizin yeni bir sayısı ile yine sizlerle birlikteyiz. Önümüzdeki Ramazanın hayırlara vesile olmasını diliyoruz. Bültenimizin bu sayıda artık standart hale gelmiş bölümleri yanında camiamız açısından sevindirici bir haberi sizlerle paylaşıyoruz.

Üç yıllık bir çaba ve sürecin sonunda, Vakıflara ait Şehzade Sıbyan Mektebi vakfımıza tahsis edildi. Bu sevinci sizlerle paylaşırken, sözkonusu yerin restorasyonu konusunda sizlerin desteklerinizi esirgemeyeceğimize inanıyoruz.

Bültenimizin bu sayısında camiamızdan Ünsal sözbir' le yapılan röportajı sunuyoruz. Yine vakfımızda yapılan konferansların bant çözümlerini yayınlamayı sürdürüyoruz. Bu sayıda ayrıca Fakülte'den hocamız Prof. Dr. A. Güner Sayar ile yapılan röportaj yer alıyor. Gerek röportaj gerekse kasetlerin yayına hazırlanmasında emeği geçen arkadaşlara teşekkür ediyoruz.

Sayfalarımızın elverdiği ölçüde vakıf üyelerinizi tanıtmaya devam ediyoruz. Yine Pano bölümünde camiamızla ilgili gelişmeleri sizlere duyuruyoruz. Bu türden gelişmeleri bizlere ulaştırırsanız bu bölümde değerlendirmeye devam edeceğiz.

Önümüzdeki ay vakfımızın genel Kurul toplantısını gerçekleştireceğiz. Hepinizin katılmasını diliyoruz. Bu vesileyle selamlar sunuyoruz.

Vakfımızın kültürel ve sosyal faaliyetleri

Vakıflardan Vakfımıza Yer Tahsisi

Yaklaşık üç yıllık bir çaba olumlu sonuçlanarak Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından vakfımıza yer tahsisi yapıldı.

Mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait İstanbul ili, Eminönü ilçesi, Kalenderhane Mahallesi, Dedecafendi Sokakında bulunan, tapunun 653 ada, 9 parsel no'sunda kayıtlı Şehzadebaşı Sıbyan Mektebi'nin her türlü bakım, onarım ve restorasyon

masraflarının vakfımızca karşılanması şartıyla, vakfımıza tahsisi yapılması için 18.1.1994 tarih 94/1 sayılı yazı ile müracaat yapılmış, vaki müracaat Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün 24.4.1994 tarih 15 sayılı yazısı ile uygun görülmemiştir. Bu kez 28.11.1994 tarihinde aynı şartlarla vakfımıza tahsis edilmesi için tekrar müracaat edilmiş, ancak söz konusu müracaatımız yine Genel Müdürlüğün 12.12.1994 tarih 5061 sayılı yazısı ile uygun görülmemiştir.

Gecici Teslim Tutanağı:

Ertisim kalendur hane mahallisi zehzodelerkteki
Dede efendi caddesinde bulunan 653-000 9. parsel
sayılı sıbyan mektep taahhüdünden boşaltılması olup
teknik işgal edilmesini için genel müdürlüğünüz
arayan kadar gecici olarak siyasal vakıfı yetkililerle
teslim edilmiş olup iş bu tutanak taahhüdünden
mahallinde düzenlenerek imza altına alınmıştır.
20.12.1996 saat 16.00

Teslim alan

Doc. Dr. Mustafa Delican
Siyasal Vakıfı Başkan Vekili

M. Delican

Teslim eden
Hikmet Yütsel
Tahliye uzmanı

Son kez 19.6.1996 tarih 96-48 sayılı yazı ile
söz konusu yerin tahsis için müracaatta bulun-
muş, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün
14.10.1996 tarih 1614 sayılı yazıları ile mür-

caatımız uygun görülmüş olup Sıbyan Mektebi-
nin her türlü bakım, onarım ve restorasyonunun
vakfımızca karşılanması kaydıyla 10 yıl süre-
yle vakfımıza tahsisi kararlaştırılmıştır. Rolö-

ve ve restoras-
yon projelerinin
hazırlanması
için, bir mimar
marifetiyle ça-
lışmalara baş-
lanmış olup,
yerin vakfımı-
za teslimi 20/
12 /1996 tari-
hinde düzenle-
nen tutanakla
gerçekleştiril-
miştir. Taşın-
mazdaki işgal-
ciler tahliye
edilmiş, temiz-
lik yapılmış ça-
lışmalar hızla
sürmektedir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.1.VM.1.13.00.06.211.(3407) 395 2243

İSTANBUL

Konu : Tahsis

7/11/1996

Siyasal Vakıfı
Tavus Salihi Caddesi Hükümetinde
Sok. 30+34/1

Tarih/İmza/İmza

İlmi: 19.6.1996 gün ve 48 sayılı dilekçeniz.

Mülkiyeti idarene ait Zehzode-Kalenderhane Mahallesi Dede Efendi Sokakında
bulunan 653 ada, 9 parselde kayıtlı taşınmaz Düşümlü Sıbyan Mektebidir.

Söz konusu mektebin her türlü bakım, onarım ve restorasyonunun yapılması kaydıyla
vakfımıza bedelli tahsis için mütalaa edilmektedir.

Tahsis işlemlerine başlanabilmesi için taşınmaz ait restorasyon projesi ile
keşif notlarının hazırlanarak Bölge Müdürlüğünüzde gönderilmesini rica ederim.

BÖLGE MÜDÜRÜ ADINA

Hikmet Yütsel
Tahliye Uzmanı

tarafından sunuldu. 7 Aralık 1996 tarihinde gerçekleştirilen konferansın konusu "Türkiye'de Kılık Kıyafetle İlgili Yasal Düzenlemeler" idi. 21 Aralık 1996 tarihinde gerçekleştirilen Aralık ayının ikinci konferansı M.Ü. İİBF Öğretim Üyesi Doç. Dr. Necdet Şensoy tarafından "İslam Bankalarında Mevduat Maliyeti Üzerine Düşünceler" konusunda sunuldu.

Konferanslar

Geçen yıllar gerçekleştirilen 15 günlük konferanslar dizisinin bu dönem ilki 9 Kasım 1996 Cumartesi günü Fakültemiz 1987 dönemi mezunlarından (Vakfımız Yönetim Kurulu Üyesi, Gümrük Müfettişi) Sezai Uçarmak'ın "Bedelsiz İthalat Karamamesi ve Türk Otomotiv Sanayiine Etkileri" konulu konferansı yapıldı.

Kasım ayının ikinci konferansı 23 Kasım 1996 tarihinde, Araştırmacı -Yazar Mahmut Osmanoglu tarafından "Sovyet İşgali Sonrası Afganistan ve Taliban Hareketi" konusunda sunuldu.

Aralık ayı içerisinde gerçekleştirilen konferanslardan ilki Fakültemiz 83 dönemi mezunlarından M.Ü. Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Turan Yıldırım

Ünsal Sözbir ile “İslam Bankacılığı” üzerine Röportaj

Röportaj: Yasemin Aydın- Derya Boğazlıyan- Kübra Yılmaz

-Ünsal Sözbir kimdir?

-1966 yılında Kars-Çıldır'da doğdum. Ailemin 1974 yılında İstanbul'a göç etmesinden bu yana bu şehirde yaşamaktayım. Liseyi 1983 yılında Gazi Osman Pa-

şa Plevne Lisesinde tamamladıktan sonra, İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne girdim ve buradan 1987 yılında mezun oldum. Aynı yıl Hazine Müsteşarlığı'nın açmış olduğu Bankalar Yeminli Murakıp Yardımcılığı sınavını kazanarak iş hayatına başladım. 1990 yılında Yeminli Murakıp ünvanını kazanıp 6 yıl çalıştıktan sonra Ekim/1996 ayında görevimden ayrılarak Asya Finans Kurumu'nda Genel Müdür Yardımcısı olarak görev aldım. Evliyim ve iki çocuğum var.

-Niçin bir özel finans kurumunda çalışmayı tercih ettiniz?

- Okul sonrası iş yaşamına Bankalar Yeminli Murakıpları olarak başlamış olmak beraberinde bütün dikkatimi finans sektörüne yöneltme sebep oldu. Denetim elemanı olarak ağırlıklı olarak

bankalarda çalıştım. Ayrıca leasing firmalarında da bulundum. Yatırım bankacılığı ve sermaye piyasasına olan özel ilgim sebebiyle kariyer planlamasında öncelikli olarak hep bu alanı düşünürken, diğer taraftan

da faizsiz bankacılık uygulamaları konusunda teorik çalışmalarını izledim. Tevafuk bu ki; dostluğumuzun yıllar öncesine dayandığı arkadaşlarımızın, bir özel finans kurumunda görev alması ve teveccüh gösterip bizi de davet etmeleri üzerine şimdi buradayız.

- Özel Finans Kurumları ne yapar?

- Temel itibariyle bankacılık yapar. Tabii bu bankacılık bilinen bankacılık uygulamalarına İslam dininin temel prensiplerinin rengini vermesi ile olur. Zaten uluslararası bankacılık literatüründe de bu uygulamalara İslam Bankacılığı (Islamic Banking) denilmektedir.

- Bankacılık ve İslam nasıl bir arada telafuz edilebilmektedir?

- Bankacılık en kısa tanımı ile tasarruf sahip-

lerinden sağlanan kaynakların, bu kaynaklara ihtiyacı olan şahıs ve işletmelere aktarılmasına aracılık edilmesidir. Bu aracılık zaman içerisinde beraberinde belli hizmetleri de getirmekte ve her geçen gün bu hizmetler çeşit ve kalite yönünden gelişmektedir.

Sorunuzda bankacılık ve İslam dininin nasıl birarada yer aldığı ifadesini, yıllardır İslam ülkelerinde bankacılığın faizcilikle birebir eşleştirilmesinin tezahürü olarak algılıyorum. Evet bankacılık içerisinde paradan para kazanmayı amaçlayan işletmecilik vardır ve bu özünde herhangi bir riske girmeden verilen para ile alınan para arasında bir artı değer olmasına dayanır. Bu kaynak toplarken de böyledir, toplanan kaynakları kullandırırken de. Aradaki fark, yani faiz bazı ülkelerde %3-5'ler civarında olurken Türkiye gibi kronikleşmiş enflasyonun ve ciddi kaynak açığının olduğu ülkelerde %100'lerin altına inmemekte ve hatta bazı dönemlerde %1000'ler seviyesine çıkmaktadır. Diğer taraftan da bir realite vardır ki; bir yönüyle küçük tasarruf sahibi müslümanların tasarruflarını değerlendirme arayışını, diğer yönüyle kapitalist zihniyetin hakim olduğu piyasalarda fahiş seviyelerdeki faize bulaşmadan borçlanarak yatırım yapmayı ilgilendirmektedir.

İslam ve bankacılık işte burada kendini göstermekte ve fona ihtiyacı olan ve faize maruz kalmak istemeyen insanlar ile yine tasarruflarını faizden uzak değerlendirmek isteyen insanların arayışı faizsiz bankacılığı, diğer bir ifade ile İslam Bankacılığının kök bulmasını sağlamıştır.

- Faizsiz Bankacılık dünyada ve Türkiye'de ne zaman gündeme geldi?

- Dünyada gündeme gelişi 1960'lı yılların sonuna doğru teorik tartışmalar ile başladı ve 1974'te İslam Kongresi sonrası hayata geçirildi. Türkiye'de ise 1983 yılında çıkarılan bir Bakanlar Kurulu Kararı ile başlayan bu süreç, 1985 yılında ilk özel finans kurumunun kurulması ile finans sektöründe faizsiz bankacılığa ilk adım atılmıştır. Bu gün mevcut altı özel finans kurumu altmış biraz geçen şube sayısı ile faaliyettedir.

- Faizsiz bankacılığın, klasik bankacılıktan ayrılan yönleri nelerdir?

- En temel özellik faizsiz bankacılıkta toplanan kaynaklarda tasarruf sahiplerine hiç bir şekilde sabit getiri taahhüdünde bulunulmaması, fon kullandırmalarında ise paranın; faiz karşılığı satılmayıp, üretim desteği, finansal kiralama, risk sermayesi veya ortak iş yapma şeklinde değerlendirilmesidir. Yapılan kullandırmalarda kullanılan enstrümana göre kar-zarar ortaklığı söz konusudur. Toplanan kaynakların belirtilen yöntemler ile değerlendirilmesinin tabii sonucu olarak, hazine işlemleri diye tabir ettiğimiz, üzerinde faiz oranı belirlenmiş tahvil, bono gibi borçlanma kağıtları herhangi bir şekilde işleme konu edilememektedir. Yine hazine işlemlerinden olan spekülasyon amaçlı bazı dövizli işlemler de yapılamamaktadır. Yapılamayan işlemlerin temelinde hep İslam dininde yasak olan faiz ve faiz benzeri getirilerin olması yatmaktadır. Klasik bankacılıkta menkul ve gayrimenkul mal ticareti yapılması

yasaklanmışken faizsiz bankacılığın bir yönü mal ticaretine dayanır ve herhangi bir sınırlama yoktur. Sunulan bankacılık hizmetleri açısından bakıldığında; bankaların sunduğu çek senet tahsili, havale teminat mektubu verilmesi, dış ticaret işlemlerine aracılık edilmesi gibi bir çok işlemin faizsiz bankalar tarafından da verildiği görülmektedir.

– Dünyada ve Türkiye’de faizsiz bankacılık hangi seviyededir?

– Halkının çoğunluğu müslüman olan ve yine çoğunluğu gelişmekte olan ülkelerde faiz temelli bankacılığın yanı sıra son 20 yılda faizsiz bankacılıkta da önemli gelişmeler olmuştur. Malezya gibi faizsiz sistemin başarılı uygulandığı ülkelerde bu tip finans kuruluşlarının payı toplam bankacılık sistemi içerisinde %25-30 iken, Türkiye’de bu pay %2,2’ler civarındadır. Faizsiz bankacılığın başarısı uygulamayı kolaylaştıran kanuni düzenlemelerin yanı sıra İslami inançlara sahip insanların uygulamanın İslamiliği konusunda ikna edilmesine bağlıdır. Türkiye’de her iki konuda da ciddi zaafiyetler bulunmaktadır.

– Nedir bu zaafiyetler?

– Türkiye’de herşeyden önce kanuni düzenlemeler açısından 1983’te başlatılan ve Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan bu sistem, geçen onca yıla rağmen hala güven verecek kanuni dayanaklardan mahrumdur. Kararnamenin hukuk norm hiyerarşisindeki yeri oldukça zayıftır. Bu zayıflık bu kurallara bağlı kurulan özel finans kurumlarının da ürkek kalmasına sebep olmuştur. Diğer bir husus da faizsiz sistemin insanlara yeterince tanıtılmamasıdır. Türkiye’de Özel Finans Kurumları adı ile bilinen faizsiz bankalar herşeyden önce isimlendirmeden dolayı baştan kaybediyorlar. Finans kurumu ifadesi halkta bazen sermaye piyasası aracı kurumlarını, bazen finansman şirketle-

rini ve bazende çalışma yöntemleri itibariyle taban tabana zıt oldukları factoring şirketlerinin çağrışmasına sebep olmaktadır. Bu yetmiyormuş gibi, günlük hayata faiz öyle bir yerleşmiş ki insanların faizsiz sistemin çalışması konusunda kafalarında taşıdıkları soruların tamamını cevaplandırmak zorunluluğu var. Dağıtacağınız kar paylarının cari piyasa faiz oranına yakın olmasından tutun, fon kullandırmalarında uygulanan yöntemlerin her biri, istendiğinde izahı zor olmasa da, kafa karıştırıcı bir çok sorunun sorulmasına sebep olmaktadır. Bu güne kadar sistem yeterince tanıtılmamıştır. Özel finans kurumu sayısının her geçen gün artması önümüzdeki günlerde tanıtımı kolaylaştıracaktır. Şube sayısının artması ve faizsiz bankacılığın klasik bankacılığın boşalttığı bazı alanları doldurması insanların bu kurumlarla daha fazla yüz yüze gelmesine ve tanımalarına sebep olmaktadır.

– Klasik bankacılığın boşalttığı alanlar dediniz, nedir bunlar? Bu boşluklar nereden kaynaklanıyor?

– Oluşan boşluklara girmeden önce Türk Bankacılık Sisteminin karakteristik özelliklerinden bahsetmekte fayda var. Herşeyden önce Türk Bankacılık Sistemi oligopolistik bir yapı arz eder. Kamu bankalarını da dahil ettiğinizde bankaları elinde tutan grupların iki elin parmaklarını geçmediği görülür. Yeni girişlerin ve sistemden çıkışların zor olduğu böyle bir sektörde, bankaları genel anlamda yönlendirmeniz ve ülke ekonomisine artı değerler sağlamalarını beklemeniz zorlaşacaktır. Bu kurumları ellerinde tutan holdingler toplanan fonların makro ekonomik amaçlar için değil kendilerince haklı gerekçeler ile karlarını maksimize edecek, zaman zaman bırakın makro ekonomiye olumlu katkıda bulunmayı bütün dengeleri alt üst edebilecek uygulamaları

olmaktadır. Son dönemde devletin iç borç zaafiyetinden yararlanılıp, döviz yönetiminde pozisyon açılarak kur farkı ile faiz getirisi arasındaki anormal ranttan yararlanma isteği bankaların temel fonksiyonu olan tasarrufların yatırıma dönüşmesini bertaraf etmiş, yatırım mantığı ile bağdaşmayan aylık, haftalık, hatta günlük rant merakı bütün toplumu sarmıştır. Klasik bankaların boşalttığı alan işte burasıdır. Yani tasarrufların yatırıma gitmemesi. Faizsiz bankacılık bu açıdan bakıldığında adeta ekonominin can simidi durumundadır. Sabit getirili hiç bir enstrümanın kullanılmaması, kamunun fonlanmaması, üretim ve yatırım yapmak isteyen şahıs ve işletmeleri faizsiz bankalara yöneltmiştir.

Bankaların şu an yakaladıkları tatlı karlılık muhtemel bir konsolidasyon veya enflasyon oranının düşürülmesi halinde bitecek ve hatta bir çok banka ciddi mali sıkıntılara girecektir. Üretim ve yatırım yapmak isteyen işletmelerin faizsiz bankalara yönelmiş olması ile 1994 yılında yaşanan kriz benzeri krizlerin ilk önce mali sektörü vurması kamu fonlamasına dayanan bankalar için tehlike olduğu kadar, kriz öncesi reel sektörlerin içerisinde yer alan ama fonlamasını doğ-

ru yönlendiren faizsiz bankalar için avantaj olacaktır.

– **Faizsiz Bankaların özellikle İslam ülkeleri arasında yakınlaştırıcı bir fonksiyonu olabilir mi?**

– Şairin dediği gibi “çok uluslu Ebu Cehillerin kıtalar dolaştığı” bir çağda temeli İslami kaygılara dayanan güçlü ekonomik işletmeler, önce kendi ülkelerinde inanan insanları ekonomik yönden güçlendirecek, sonra da ülke sınırlarını aşarak rekabetin yakıp kavurduğu bu dünyada kendisi gibi olan işletmeler ile güç birliğine girerek bahsettiğimiz yakınlaşmayı sağlayabilecektir. Bizler buna inanarak şu an bulunduğumuz kuruma uluslararası bir misyon yüklemiş durumdayız. Bunun farkına varan faizsiz esaslara göre çalışan yurtdışındaki bankalardan ortak iş yapma yönünde teklifler almaktayız ki bunlar yapılamayacak şeyler değildir. Hatta bu konu yıllardır böyle bir yakınlaşmayı sağlayamayan İslam Kalkınma Bankası gibi bankaların da misyonunun değiştirebilir.

– **Batı ülkelerinde faizsiz bankacılık yapılabacağı veya yapıldığı yönünde haberler okuyoruz. İslami kaygıları olmayan bu işletmelerin bu alana yönelmelerinin sebepleri ne olabilir?**

– Az önce de söylediğim gibi Faizsiz bankaların diğer bankalardan ayrıldığı temel nokta kaynak toplama yöntemindedir. Kaynak toplarken size tasarrufunu getiren insanlara herhangi bir gelir garantiniz söz konusu değildir. Burada iki kere inanç gündeme gelir. Birincisi insanlar faizin haram olduğuna inandıkları için bu şekli kabul ederler. İkincisi ise sizin doğru ve dürüst çalışacağınıza, size bıraktıkları emanetlerine gereken ihtimamı göstereceğinize inanırlar. İslami kavramlar içerisinde kendisine büyük anlam yüklenen “kul hakkı” bazlı bir çalışmadır. İslami

kaygısı olmayan işletmelerin bu alana yönelmelerinin temelinde inanç sebebiyle atıl kalan fonların büyüklüğü ile bu fonların sabit bir maliyetinin olmaması yatar. Çünkü toplanan fonların plase edildiği alanları denetleyecek en güçlü mekanizma fon toplayan işletmelerin tepe yönetimindeki insanların vicdanlarıdır.

– **Hep ekonomi dışı atıl fonların büyüklüğünden bahsedilir. Gerçekten bu fonlar söylendiği kadar büyük müdür? Ve ekonomiye bunlar nasıl kazandırılır?**

– Kendi günlük yaşantımıza bakarak dahi bunun büyük olup olmadığına karar verebiliriz. Çocukluğumuzdan beri gördüğümüz en belirgin atıl fon ister ziynet olsun ister basılı olsun altındır. Elde, kolda, yastık altında duran altınların önemli bir kısmı karşılığında milyarlarca dolar verilerek yurt dışından alınmaktadır. Yastığın altın giren her altın parçası bu ülke ekonomisinden altının geldiği ülke ekonomisine açılmış maliyetsiz kredidir. Aynı şey döviz için de geçerlidir. Alınan her dolar Amerika'daki George'un, alınan her mark Almanya'daki Hans'ın refah seviyesine sağlanan katkıdır. Tanıdığımız bildiğimiz bizim insanımıza karşılıksız borç vermez iken hiç tanımadığımız ve bizi pek sevdiği de söylenemeyecek olanlara hiç tereddütsüz bu krediyi açabilmekteyiz. Türkiye'de yastık altındaki altınlar ile yabancı ülkelerin banknotlarının ne düzeyde olduğu kesin rakamı bilinmemektedir. Ancak tahminler yapılabilmektedir. Tahminlere göre bu tutar 50-70 milyar dolar seviyesindedir. Bu tutar Türkiye'nin dış borcuna eşittir. Bankalardaki toplam mevduatın da 45 milyar dolar seviyesinde olduğu hesaba katılınca oldukça ilginç bir sonuç çıkmaktadır. Bunlardan biri yurtdışına olan borcumuzla altın ve banknot alıp yastığın altına koymuş olmamızdır. Bir diğeri kaynak diye yanıp

kavrulurken bankalara toplanan mevduatın %150'sinin yine yastık altında yattığıdır. Bu fonların yastık altından çıkarılmasının yöntemi de bu olumsuzlukların mikro ve makro yansımalarının insanlara anlatılması ve bu fonları ekonomiye kazandırmanın bu insanlar için de kazançlı olacağına gösterilmesi gerekir.

– **Türkiye'de özel finans kurumlarının hukuki problemler ile karşılaştığı konusu oldukça sık gündeme getiriliyor. Gerçekte faaliyetleri ne kadar etkiliyor?**

– Konuşmanın başında da söylediğim gibi faizsiz bankacılık Türkiye'de henüz istenen hukuki güvenceye kavuşmuş değil. Kararname ile böyle büyük ekonomik aktiviteler yönlendirilemez. Bazı işlemlerde banka gibi muamele görürken bazı konularda ticari şirket muamelesi bu kurumların kısa vadede de uzun vadede de kendisinden beklenen vazifeyi ifa etmesi yönünde engel olacaktır. Her düzenlemenin de ÖFK aleyhine olduğunu söylemek haksızlık olur.

– **Faizsiz bankacılığın Türkiye'de ve dünyada geleceği ne olur?**

– Her şeyden önce şahsım adına son derece ümitvarım. Bankacılığın gerçek işletilişini ben burada görüyorum. Spekülasyondan uzak, gerçek mal hareketinin finansmanının sağlandığı, üretimin ve yatırımın desteklendiği ve küçük tasarrufların ekonomiye kazandırılacağı bankacılık modeli olarak faizsiz bankacılık önümüzdeki yıllarda çok önemli gelişmeler kaydedecektir. Dünyada gelişen ve birey bazlı enstümanların kullanıldığı bankacılığın helal sınırları dahilinde faizsiz bankacılığa taşınması bu alanda önemli olacaktır. Az önce de söylediğimiz gibi ekonomik gücün faizsiz bankalar tarafından yönlendirilmesi gelişmesi sürekli engellenen İslam ülkeleri için de bir çıkış kapısı olabilecektir.

TÜRK SERMAYE PİYASALARI VE BORSA

Mustafa Büyükbacı

Bugün, Borsanın iktisadi sistem içerisinde ne gibi fonksiyonlar ifa edebileceği konusunu işlemeye çalışacağız. Konuşmayı dört parça halinde düşünüyorum. İlk önce finans dünyası içinde borsayı anlatmaya çalışacağım. Bu bize borsanın kavramlarını tanıma fırsatı vererek borsayı daha iyi değerlendirebilmemizi sağlayacak. Sonra borsaların temel işleyiş mekanizmalarını vermeye çalışacağım. Borsada işlem yapan insanların ruh halini vermeye çalışacağız. Üçüncü olarak da İslami mülahazalara ağırlık vereceğiz. Borsa hakkında ileri sürülen eleştirileri aktaracağız. Fakat bunları kesin kes bir hükme bağlamaya çalışmayacağım. Yorumunu size bırakacağım. Dördüncü bölümde de soruları alacağım.

Borsanın tanımına geçmeden önce insanların niye ekonomik faaliyetlerde bulduklarından bahsedelim. Ticaret helaldir. İnsanlar eskiden beri bir takım malları alarak üzerine belli bir ilave (kâr) fiyat koyarak satarlar. Yüzyıllardır bu olay gerçekleşiyor. Amaç kâr etmedir. Yaşamlarındaki maişetlerini karşılamak için bir vesiledir kâr. Bu kâr hangi ekonomik sistem içinde olursa olsun meşru görülmüştür. Kâr amaçlanmadan da, hayır için sosyal amaçla da insanlar faaliyet yapabilirler. Kooperatif kurabilirler. İhtiyaçlarını karşılamak için de faaliyet yapılabilir. Ama bunlar kâr amacıyla yapılan faaliyetlerin dışında kalmakta ve cüz'î bir kısmı ifade etmektedir. İnsanlar kâr amacıyla faaliyet yaptıklarına, belli riske girdiklerine, bu risklere göre faaliyetlerini sürdürdüklerine göre, insanların belli bir müddet içinde büyümeyi hedefleme amacı sözkonusu

olur. Bir takım faaliyetler sonucu kâr ediliyor. Bu kâr yeni faaliyetlerin açılmasına sebep oluyor. Mesela bir bilgisayar şirketinin işi bilgisayar alıp satmaktır. Fakat bu iş size bir süre sonra yeni bir işi açıyor. Ve sizde bilgisayarların yedek parçasını getirip satma işine başlıyorsunuz. Size bunu yapın diyen kimse olmamasına rağmen iş onu gerektiriyor. Veya daha ileri aşamada bilgisayar programını ge-

tirip satıyorsunuz. Piyasa sizi buna zorluyor. Şu anki mevcut durumdan (sanayi öncesindeki anlayış daha farklı) bahsediyorum. Belli bir noktaya gelince, insanlar ticari faaliyetlerde bulunup büyüme gibi bazı hedefleri dikkate aldıklarında kaynak ihtiyacını hissediyorlar. Bu kaynak kendi sermayeleridir. Fakat bir müddet sonra bu kaynaklar yetersiz geldiğinde bu sisteme sokulması gereken ilave kaynak sorunu ortaya çıkıyor. 100 bilgisayar alıp satmaya yeten sermaye program alıp satmaya başlayınca yetmeyecek ve o zaman ya 100 değil 50 bilgisayar alıp satarak bu faaliyeti sürdüreceksin ya da ilave kaynak bulmak zorunda. Dolayısıyla böyle bir ihtiyaç doğduğunda işletmenin sahibi bu yeni kaynakları araştırma çabası içine girecek. Bu noktada da finans dediğimiz sistem gündeme geliyor. İnsanlar belli ticari-sinai faaliyetlerde bulunuyor ve kaynakları yetersiz geliyor ise finans mekanizması gündeme geliyor. Bu mekanizma o ticari veya sinai işletmelere yeni kaynaklar buluyor. Finans mekanizmasının genel işlevi bu. Az önce belirttiğimiz kaynak ihtiyacı olan bu şirkete finans dünyası ne gibi alternatifler sunuyor.

1. Finans dünyası içerisinde bulunan bankalar bu iş-

kete kredi veriyor. Kredinin maliyeti ise faizdir. Belli bir vade sonunda belli bir faize banka kredisi alıyor. Yani 100 lira borç alıyor vade sonunda 200 lira ödüyor. İkinci yüz lira ise faizdir. Borcu veren banka, işletmeye borcu verdiği an faizi (fix eder) söyler. İkinci yol tahvil arzıdır. Yani bahsettiğimiz bilgisayar şirketinin 100 bilgisayar daha alabilmesi için onun karşılığındaki miktar kadar (mesela 100 liralık) tahvil çıkaracak. Bu tahvili piyasada insanlar alacak ve bunun getirisi de faiz olacak. Yani firma kaynak için bankadan para bulamıyorsa ikinci alternatif olarak tahvil çıkaracak. Bu tahvilin üzerinde bir faiz yazılıdır. Mesela faiz %100 olsun. Tahvil üzerinde yazılı vade geldiğinde şirket tahvil sahibine (tahvil miktarı 100 TL ise) 100 lira faiz ödeyecek. Üçüncü kaynak bulma yolu ise gelir ortaklığı yani kâr zarar ortaklığıdır. Belli bir para alıp bir işe girişiyorsunuz, para aldığınız kişiye kârdan pay vereceğinizi ifade ediyorsunuz. Bu bir menfaati yani sadece gelirden pay alacağınızı ifade ediyor. Bu kâr zarar ortaklığıdır. Ancak bu gün piyasada uygulanan kâr ortaklığıdır. Yani minimum bir kâr garantisi var. Bilmem hatırlar mısınız 1983-84 senelerinde köprü senet ortaklığı satılıyordu. Bu senetlerde minimum bir gelir taahhüt ediliyordu. Bu şekilde uzaktan da olsa gelir ortaklığında bir faiz kokusu var. Teorik olarak yok ama pratikte bu gözleniyor. Dördüncü kaynak bulma yolu ise hisse senetleridir. Yani 100 liralık şirket değerinin %10'unu satıyorsunuz. Buradaki ilişki bir ortaklık ilişkisidir. Dolayısıyla şirket varlığının %10'unu hisse senedi sahibine devrediyor. Hisse senedi sahibinden 10 lira alarak kaynak bulmuş oluyor. Önceki 100 liralık kaynağına bu yolla 10 lira kattı ve toplam kaynağı böylece 110 lira oldu. Dikkat edilecek olursa burada yapılan şey sisteme yeni bir kaynak ilave etmektir. Dolayısıyla hisse senedi bu kaynaklardan bir tanesidir.

Buraya kadar anlattığımız banka kredileri, tahviller, gelir ortaklığı senetleri menkul kıymetlerdir. Hisse senedi ikinci grup bir menkul kıymettir yani değerlidir. Dolayısıyla verdiğimiz 10 liralık hisse senedi de bir banknottur. Yani devletin verdiği banknottan bir farkı yoktur. Tek farkı banknotun altındaki imzadır. (Merkez Bankası başkanının imzası ve hisse senedi verenin imzası) ikisinin arasındaki esas fark şudur; bir yabancı paradaki imza ile yerli para arasındaki fark (itibar) ne ise buradaki fark da odur. Yani itibar farkı var. Birinci grup menkul kıymetler (banka kredileri-tahvil- gelir ortaklığı senedi) sabit maliyetlidir. Bu yollarla kaynak bulan firma ona ne kadar faiz vereceğini bilir. Hisse senedinde ise maliyetler değişkendir. Firma

hisse senedi ile borç para alacak onu işleterek kâr ederse değeri oranında senet sahibine kâr vererek kâr edemezse vermeyecek. Yatırım ortaklığı firma açısından bu. Kaynak veren açısından da tahvilde getiri sabit. Yani sabit bir faiz geliri elde edecek. Hisse senedinde ise yine getiri değişken. Şirketin kâr mı zarar mı edeceği belli değil, hatta şirkete bağlı kârı şirket vermeyebiliyor. Hisse senedi sahibinin hakkı %10 olduğu için şirket üzerinde söz hakkı yok. Tahvil sahibininse zaten öyle bir iddiası yok. Sadece faizini alır. Alamazsa onun yolları farklı. Burada bir borç alacak ilişkisi var. Hisse senedinde ise ortaklık ilişkisi var.

Şu ana kadar menkul kıymet türlerinden bahsettik. Buradan borsaya geçiş yapabilmemiz için sermaye piyasası dediğimiz menkul kıymetlerin alınıp satıldığı pazar mantığını anlamamız lazım. Şirketten hisse senedini satın alanla şirket arasında birebir bir ilişki var. Fakat burada likidite dediğimiz bir hadise söz konusu. Likidite şudur: Siz bir bilgisayar sahibisiniz. Bu hiçbir yerde alınıp satılmayan bir metadır. Yani bunun piyasası yok. 10 bin lira verip bir bilgisayar aldığınızda bunu alıp satamazsınız, o masanın üzerinde duracak. Diğer taraftan aynı miktara bir Tofaş araba alsaydınız o araba alınıp satılabilen bir metaydı. Bilgisayarla arabayı mukayese ediyoruz. Demek ki araba bilgisayara göre likid. Arabayı kendi içinde mukayese edelim. Volvo ile Tofaş'ı mukayese edelim. Volvo'ya nazaran Tofaş alınıp satılabilen bir piyasaya sahib. O zaman siz daha likid olan Tofaş'ı tercih ediyorsunuz. İhtiyaç amacıyla bir işe başladığınızda anında arabayı nakde çevirebiliyorsunuz. Yani Tofaş Volvo'ya göre daha likid. Burada temel nokta ihtiyaç anında malı, menkul kıymeti elden çıkartabilme, paraya çevirebilme imkanındır. İslam tarihinde ilginç bir örneği var likiditenin insanlar için genel olarak ihtiyaç sahiplerine yardımda bulunulacak bir liste hazırlanıyor. Belli miktarda fakirler bundan alacaklar. Bunların hepsinin dağıtımının bir anda mümkün olmaması nedeniyle bir kağıt hazırlanıyor ve herkese Melik Mervan imzalı bu kağıttan veriliyor. Aynı zamanda bu kağıtlar ihtiyaç maddelerinin verileceği tarihi de içeriyor. Tabii insanlar ihtiyaçları olduğu için o süreyi bekleyemiyor. O nedenle de bu kağıtları piyasada satıp dinara, akçaya çeviriyorlar ve çevrilen bu para ile piyasadaki ihtiyaçları olan hurmayı, pırncı alıyorlar. Belli bir süre sonra bu kağıtlar piyasada alınıp satılan bir meta haline geliyor. Yani likiditeyi anlatmaya çalışıyoruz. İnsanlar her dönemde aslında aynı şeyi, karlarını, çıkarlarını maksimum yapmayı düşünüyorlar ve bunu yapanlar sahabe, tabiiun, etbauttabiun'dur. Arabis-

tan'da hurma likittir, ama kuzey kutbunda hurmanın bir likiditesi yoktur. Tofaş TC'de likittir. Fakat ABD'de değildir. Dolayısıyla insanlar ihtiyaçlarını giderebilmek için bu tip kağıtların alınıp satıldığı bir pazar arıyor. Eğer bulamazlarsa bunları kendileri alıp satıyorlar. Halka açık olan şirketler (ortak sayısı 100'den fazla olanlar) borsada işlem görebiliyor. Ancak her halka açık şirkette borsa da işlem görmüyor. Halka açık olmayan veya açık olup da borsada işlem görmeyen şirketlerde hisse senedi tedavülü çok zordur. Bir veraset söz konusu olur onu bölüşemeyiz. Değeri nedir bilemezler. Giderler şirketin patronuna sorarlar veya kendileri bir fiyat belirleyerek alıp satarlar ama bu organize bir piyasa değil. Alınıp satılabilmesi için organize piyasa olması gerek. İşte İMKB bu sermaye piyasası, menkul kıymetler borsası dediğimiz budur. Bu piyasada hisse senedi de, tahvil de, hazine bonosu da alınıp satılır. Yani sadece hisse senedi değil. Bunların hepsi alınıp satılabildiği İMKB'nda işlem gören Menkul Kıymetler sadece sermaye piyasasının bir cüz'üdür. Diyelim ki İzmir'de bir başka borsa var. O da bunun başka bir ayağı olur. Veya yarın Mersin'de bir tahvil borsası, Mesela Afyon Başmakçı'da yumurta borsa'sı var. Türkiye'deki yumurta fiyatları Afyon Başmakçı'da belirleniyor. Ama bu kayda alınmış değil. Konya'da da tahvil borsası var. Bunlar halihazırda mevcut fiili borsalar. Bunlar organize borsalar da değil. Ama efektif bir şekilde verimli olarak çalışıyor. Başka bir örnek kapalı çarşı. Kapalı çarşı dünyanın sayılı altın borsalarından bir tanesi Şimdi yeni açılan altın borsa-

sının fiili bir etkisi var. Fakat hukuken yeni yeni faaliyete geçiyor. Ama dünyanın en verimli borsalarından bir tanesi. Şu anda bir başka borsa daha var. O da Tahtakale'deki döviz borsası. Herkesin döviz alıp sattığı bir büfe var. Bu verimli çalışan bir döviz borsasıdır. TC'de döviz alım satımında marj az, 300-500 lira farkediyor (Alım-Satım arasında) ABD'de bu marj daha büyük. Aslında bu kayda bağlı olmayıp fiilen işleyen borsaların organize hale getirilmesi gerek. Türkiye'de 1987-88 yıllarında ayaklı borsa denen bir şey vardı. Bir tarafta resmi diğer tarafta fiili borsa vardı. İşporta tezgahları vardı. İnsanlar kağıtları ceplerine koyar, oralarda satardı. Bu satılanlar hisse senetleri idi. Yani paranın alınıp satılması gibi bir şey. Özetleyecek olursak borsalar biraz önce söylemiş olduğumuz gibi tahvil, hisse senedi olanların bunları nakte çevirmek istediği an para elde edebilmeleri için oluşturulmuş piyasalardır. Genel olarak borsayı böyle tarif edebiliriz. Şirketler menkul kıymeti olan arasındaki ilişkiye birincil piyasa senet sahibi ile onun senedi satışına ilişkin olarak diğer kişilerle arasındaki ilişkiye de ikincil piyasa denir. Hadisenin teorik aslı bu. Buraya kadar borsanın teorik altyapısından bahsetmeye çalıştım.

Borsada işlemler nasıl oluyor, birazda bunu inceleyelim. Borsadaki işlemlere ikincil piyasa dedik. Elimizle hisse senedi tahvil var. Bunları satın yenisini almak istiyoruz. Yapacağımız işlem şu, bir aracı kuruma gidiyoruz. İMKB'na bağlı 160, 170'e yakın (bankalar da dahil) aracı kurum var. Bunlara gidip ben hisse satmak veya almak istiyorum diyorsunuz ve bir hesap açtıyorsunuz. Bu aracı kurumlar sizin adınıza bunları alıyor veya satıyorlar. Dolayısıyla borsayla bin kişi ilgileniyorsa bunun hepsinin gidip işlem yapması yerine aracı kurumlar bu işlevi görüyor Borsayla sadece aracı kurumlar muhatap oluyor. Aracı kurumlar böylelikle diğer kişilerle ilişkileri tanzim etmiş oluyor. Fakat insanlar hisse senedi alıp sattıklarında aradaki ilişkiyi Takas Bank tanzim ediyor. Yani fiili olarak bu kağıdın şu hesaptan başka bir hesaba aktarımını bu banka yapıyor. Ben senedi alıp eve götürmüyorum kasaya koymuyorum senetler burada kalıyor. (Takas Bank) Böylece senetlerin elden ele dolaşımı önlenmiş fiziksel olarak elden ele geçmesi sonucu hem yıpranma hem de emniyet probleminin ortaya çıkmasını da hesaptan hesaba aktarmak suretiyle engellemiş oluyor. Senet böylelikle devamlı Takas Bank'ın kasasında durmuş oluyor. Takas Bank hukuki statüsü özel olmamasına rağmen Menkul Kıymetlere bağlı olarak çalışan, aracı bankaların ve İMKB'nda ortaklığı lu-

lunan bir bankadır. İşlemler borsadan geçtiği ve bu işlemlerin Takas Bank'a bildirildiği için, aracı kurumlar Takas Bank'tan işlem yapmaları nedeniyle şu an bunlar hep girift durumda. Hiyerarşik olarak bir üst kuruluş olmamasına rağmen işlemler buradan geçtiği için hepsini koordine eden bir kuruluş burası.

Piyasalarda fiyat nasıl oluşuyor? Walrasian dengesi diye bir kavram var. Bu şu anlama gelir: Şimdi benim 10 tane kalemim var. Bunları 100 bin TL'den satıyorum. Alıcı olarak da diyelim ki 20 kişi çıktı. 150 bin yaptım diyorum. Alıcı 15 kişiye düşüyor. 200 bin yaptım diyorum ve alıcı 10 kişiye düşüyor. Zaten 10 kalemim var, işte bu kurama göre bu kalemin değeri 200 liradır. Yani aslında bu, arz talep dengesinin borsadaki ifadesi. Kalemin sayısı belli, ona kaç kişi talipse, fiyatı aşağı yukarı oynatarak kalemin değerini buluyoruz. Genelde ekonomide de böyle. Borsada fiyatlar basit anlamda bu şekilde oluşuyor. Belli bir adımda dengeye geliniyor. Şimdi bilgisayarlı sistemde herkes ne kadar hisse senedini hangi fiyattan almak istediğini söylüyor. Mesela, Ak Çimento hisse senedini alacağız. Aracı kurumu, alış fiyatı, miktarı belirtiyoruz. Mesela A 10 bin liradan 100 tane almak istiyorum diyor ve bu bilgisayara giriliyor. Yine alıcı B 50 tane 10 bin liradan alacağım diyor ve 2. sıraya giriyor. Alıcı C'de 10 tane de ben alırım ama 9.500 liradan diyor. Şimdi bu alıcılar kayda geçti. Satıcılar geliyor. Yine onlarda önce aracı kurum kodu, miktar ve fiyatını yazıyor. Satıcı X gelip, ben fiyatı 11 bin liradan 10 tane satacağım diyor. Başkada satıcı gelmiyor. Şimdi 3 tane alıcı bir tane de satıcı var. Başka satıcı bekleniyor. Alıcılar bunları almak istiyor. En büyük alıcı da A. Çünkü en fazla o vermiş ve de ilk sırada. Burada satıcı fiyatı artırmak için alıcı gibi yazılarak hisse senedinin değerini artırma oyununa gidebilir. Çünkü böyle yaparsa talep artmış olacak. Yani arz ve talebe göre fiyat belirleniyor. Alıcı olarak yazılan kişi kendinden bir alt sıraya başka biri yazılınca kadar bu teklifinden vazgeçebilir. Yoksa alıcı olmaktan vazgeçemez. Birkaç dakika ancak süre tanınmış oluyor. Alıcılar ille de o senedi almak istiyorlarsa fiyatı yükseltmek durumunda kalacaktır. Satıcıda şayet talep yetersizse fiyatı düşürmek zorunda kalacak. Gerçekten benzeşen çok yönü var. Genellikle piyasada sonsuz sayıda emtia vardır. Borsadaki hadise çok izafidir. Şayet yukarıdaki verdiğimiz örnekte alıcı C 11 bin lira fiyat verirse senetleri o alır. Yani onun verdiği fiyat geçerli olur. Şimdi değerleride bu fiyatı (11 bin) veri alır ve ona göre hesap yapmaya başlar. Alıcı C spekülör biri ise 11 bin

TL'ye aldığı senedi ait olduğu şirket şöyle kâr edecek, böyle bilanço çıkaracak diye 20 bin liradan satabilir. Spekülörün mantığı, işi bu. İzafi oluşu bu şekilde. Borsada iki tür insan vardır. 1. Yatırımcılar 2. Spekülörler. Bu ayrımı harcama türlerine göre yapıyoruz. Yatırımcı mantığı şudur: Siz yatırım yapmak istiyorsunuz önceki örnekte Akçimento 11.000 TL'den işlem görmüş ve alıcı C almış. Yani alıcı ve satıcı önemli değil. Bilançoyu önünüze alıyor ve baştan aşağı inceliyorsunuz. Bu şirket nedir? malvarlıkları nelerdir, geçmiş performansı nedir, bu şirketin içinde bulunduğu sektör içindeki konumu nedir. Genel ekonomik konjonktür içinde yeri ne araştırıyorsunuz. Mesela Akçimento, inşaat şirkettir. Belki Akçimento bu sektörde %5 paya sahip. Ancak çimento sektörünün durumu ne? 94 krizinden sonra acaba çimento şirketi ne durumda. Yatırımcı oturup bunların hepsini ve genel ekonomik konjonktürü incelemek zorundadır. Yatırımcı bu araştırmaları yaptı. Mesela Akçimento'nun 95 getirisi şu olur diye tahmin etti. Bir hesap kitap yapıyor, diğer şirketlerle mukayese ediyor ve kararını veriyor. Yaptığı işi uzun vadeli düşünüyor. Bu yatırımdan şu kadar gelir, şu kadar temettü geliri, nakit akışını bu şekilde planlarım, şurda sermaye artışı olursa şunu yaparım. Yatırımcı bütün bunların muhasebesini yapıyor. Ayrıca bunların yanında Akçimento'nun sahibi kim ona bakıyor. Uzanlar'ı mı aman bunlara dokunmayalım diyor. Sabancı mı o iyi idare eder. İtibarı var diye düşünerek, şirket müdürünü araştırarak kimliğini, mali durumunu inceleyerek bindiği arabaya bakarak karar veriyor. Veya şirketin ortaklarına bakışına bakıyor. Mesela şirketler elde ettiği kârların dağıtımını nasıl yapıyor. Şirketler Kanunu'na göre 94 yılının kârını şirket 95 Eylül sonuna kadar ödeyebilir. Bazı şirketler kârlarını Mart-Nisan'da öderken bazıları Eylül sonunu bekler. Bu yatırımcı için önemli bir hadise. Çünkü şirketin ortağına bakışını yansıtır. Bir yatırımcı bunları analiz eder. O yatırımcı için bunların hepsinin önemi vardır. O çünkü, fiyat, o gün yaptığı işlemleri o fiyata göre yapacağı için kısmi öneme sahip. O fiyat yatırımcı için başka bir önem arz etmez. Spekülörün mantığı ise farklıdır. Bu gün 11 binden işlem gören senet yarın 12 binden işlem görür diye düşünüyor. Ve onu 11.500'den alması lazım gelir. Çünkü fırsat kaçıyor. O nedenle onu alır kâr eder. Yani 13 binden satar. Bakıyor ki hisse senedinin fiyatı hala yükseliyor, dayanamaz ve 15 binden bir daha alır ve 17 binden satar, hala yükseliyorsa 20 binden alır ve 30 binden satar. Tabi bu spekülasyonun sonu yoktur. Bu tip insanların kazanması zordur. B'ınlar uzun vade-

de borsada görünmezler. Değişik zamanlarda krizler olur, bu krizden çok para kazanan olur. Bazen de kriz biter ve bu spekülâtörler bir daha gelmemek üzere piyasadan kaybolur. Mesela bir kişinin 100 lirası var ve bu parayla senet alıp satıyor ve bir de bundan belirli bir kâr elde ediyorsa borç alıp daha fazla kazanmak isteyecek. O nedenle de sürekli fiyatların peşinden koşuyor. Diyelim ki 100 lirası olan kişi 100 lira borç buldu. Toplam 1000 lirası oldu. Bu toplam parayla işlem yapıyor %10 artarsa (fiyatlar) 1000 lirasıyla 100 lira yani asıl parası kadar kazanacak. Böylece asıl parayı %100 artırmış olacak. Katmerli bir kazanç bu sermayeyi ikiye katladı. Belki de bunu birkaç günde kazandı. Bir de kaybettiğini düşünelim. %10 zarar ederse 100 lira yani ana para gidiyor. Çok kolay olarak borç altına girip kolaylıkla da kaybedilebiliyor. İşte spekülâtörün psikolojisi bu. Bu kârları piyasada oluşan fiyattan kazanıyor temettüden değil. Aracı kurumlar bu işten komisyon aldıkları için bu tür işlemleri teşvik ediyorlar. Gerçi zamanla bunları yok ediyor, bindiği dalı kesiyor ayrı mesele.

Temettü ve sermaye artışı: Hisse senedi yatırımcısı hisse senedinin uzun vadeli bir yatırım olduğunu bilmeli. Hisse senedinin iki getirisi vardır. Birincisi temettü getirisi. İkincisi ise hisse senedinin alınıp satımından oluşan kâr getirisidir. Yani şirket kâr ettiği takdirde hisse sahibinin ondan aldığı pay (temettü) ve piyasa işlemleri, fiyat hareketleri sonucu elde ettiği getiri kâr. Dolayısıyla yatırımcı bu iki getiriye göre hareket etmek zorundadır. Bunları hesaplamak zorunda. Sermaye artışı denen hadise ise şu: bir şirketin kaynağa ihtiyacı varsa sermaye artışı yapılabilir. Bunun için kendi cebinden para koyabileceği gibi ortakların paylarını artırarak da kaynak temin edebilir. Yani ortaklarının sermayesini artırmaya olayı. Şöyle ki, ortakların sermaye paylarını 100 milyondan 200 milyona çıkarması yani hisse senedinin şirket temsil ettiği pay aynı kalırken (oran olarak) bu senet sahiplerinden belli oranda para alınıyor. Taze, bedelli sermaye denen budur. Burada ortaklar hisseleri nisbetinde ortaya para koyuyorlar. Bir de bedelsiz sermaye artışı dediğimiz kısım vardır ki, o da şudur: Enflasyonist bir ortamda yaşadığımız için şirketlerin aktifleri gerçekleri yansıtmıyor. Mesela bir şirketin 1.5 trilyon aktifi vardır. Ama gerçekte belki o şirketin aktifi 20 trilyondur fakat enflasyon nedeniyle bu aktife yansıtılmamış, geride kalmıştır. Zaman zaman yeniden değerlendirme denen bir muhasebe tekniği uygulanarak aktifler güncelleştirilmeye çalışılıyor. Hiçbir zamanda bu yapılamamış.

Hep asıl aktiflerin gerisinde kalmıştır. Bedelsiz sermaye artışı da budur. Yani sermayenin şirketin cebinden para koymaksızın yeniden değerlendirilmesidir. Siyasi konjonktür bile borsayı etkileyebiliyor. Spekülâtörler piyasayı yönlendirici insanlardır. Yurt dışında da piyasayı spekülâtörler belirliyor.

Bu noktada borsanın meşruiyeti tartışmalarına giriyoruz. İslami camiada bu konuya olan itirazları ve verilen cevazları inceleyeceğiz. Fakat burada sadece inceleme yapacağız yoksa caizdir veya değildir noktasına gelmeyeceğiz. Burada itirazi kaydı olanları ismen de söyleyeceğiz. OTİM’de, Abdulaziz Bayındır, Hayrettin Karaman, Muharrem Karşı, Ahmet Tabakoğlu, Cengiz Kallek gibi zevatın fikirlerini serdettiği bir toplantı yapıldı. Bazı görüşler ortaya kondu. Çeşitli yayınlarda görüşler yayımlandı. Ben genelde bunları ortaya koyacağım.

1. nokta: Burada birinci itiraz şu ayet-i kerimeye münafi olması hasebiyle geliyor “Ey iman edenler! Karşılıklı rızaya dayanan ticaret hali müstesna mallarınızı batıl ile aranızda yemeyin ve kendinizi öldürmeyin. Şüphesiz Allah sizi esirgeyecektir” (Nisa 29) Burada temel veri şudur. Karşılıklı rızaya dayanıyor mu, dayanmıyor mu? (mezat’tan bahsetmiyorum) Mesela 1994 krizi esnasında bir şirketin piyasa değeri 100 milyon dolar. Aynı şirketin 1992 ve 93 yılında yaptığı yatırımların toplam miktarı 200 milyon dolar. Yani şirket 2 yılda 200 milyon dolar yatırım yapıyor. Veya şöyle diyelim bir dairemiz var, bu daireye 500 milyon masraf yapıyor, finans ihtiyacımız olduğu için 1 milyar’a satabiliyoruz. Veya bir sanayi şirketinin 1994 Nisanında piyasa değeri 100 milyon dolar. Fakat aynı şirkete 200 milyon dolar yatırım yapılmış. Sabancı bunu satmıyor fakat ortaklarından biri benim ihtiyacım var diye 100 milyon dolara senedini satıyor. Aslında minimum 300 milyon dolara satması lazım. Ama ortak 100 milyon dolara satıyor. 1991’de Goodyear’ın piyasa değeri 25 milyon dolar idi. Bakın aynı şirketin bu yıl (95) kârı 40 milyon dolar. Piyasa değeri 2 senede aynı seviyede kalırken 95’te bu kadar kâr ediyor. Burada mesela çok ucuz fiyata satan insanlar buna razı mıdır, değil midir? Aslında sattığı için memnun. Çünkü iki sene içinde bu senetten bir getiri elde edemedi. Bir an önce bu senedi elden çıkarttığı için de seviniyor. Bir başka örnek verelim. 1994 yılının Ocak ayında bir daire aldınız. Değeri 100 bin dolar. 94’ün Nisanında dolar 36 bin olunca daire 50 bin dolar yapıyordu. Daire iyi bir yatırım ama kimse daireyi almak istemiyordu, piyasada durgundu. Çünkü herkes dövize yöneliyordu.

Burada hayatta her şeyin değerinin izafi olduğunu söylemek istiyoruz. Mesela bu gün 3 milyara daire alıp yarın 4 milyara satıyorsunuz. Bu aradaki fark kârdır. Yani bu da izafidir. Çünkü bunları belirleyen bir kimse bir otorite yok. Mesela arabalarda 2. el piyasası var. Arabayı alıyorsunuz tepe tepe kullandıktan sonra aldığınız fiyata veya kârıyla satıyorsunuz o kadar kullandığınız halde. Bu tip emtialarda herşey izafidir. Borsada da fiyat izafidir. Çukurova Elektrik 20 bin liradan kimse almıyor ama bu şirket başka birinin elinde olsa 250 bin lira eder. Yani değerlendirilmelerin izafi olduğunu söylemek istiyoruz. O nedenle ayetin bu kısmını çok düşünmemiz lazım.

2. nokta: Anonim şirket yapısının islamiyeti Abdülaziz Bayındır hocanın en çok üzerinde durduğu noktalardan bir tanesi bu. Normalde anonim şirkette ortakların payı almasına rağmen söz hakkı yoktur. Asıl olan da bu. Çünkü şirket sahibi herşeyi ortaklarına sorsa o şirketin yürümesinin imkanı yok. Dolayısıyla şirketin ortağına bazı şeyleri danışması lazım. Ama bu gün hiçbir şeyi danışmıyor. Bunu borsanın caizliği noktasında değil. Anonim şirketler caiz mi değil mi noktasında tartışmak lazım. Tüzel kişi olarak anonim şirketler tartışılmalı, Vakıflar da tüzel kişi ancak onlar kâr amacı gütmüyor. İslami olarak birşeyin hacedilmesi, bir borçludan borcun alınması konusu çok önemli. Hacr konusunda hapsedilsin çalıştırılsın diyenler var. Yani hacrda borçlunun bütün mallarına el konarak alacaklarının alacağı ödenebiliyor. Ancak anonim şirketlerde öyle değil. Zaten şirketin malvarlığı dışında şirket sahibinin malına dokunulmuyor. İyi niyetli olunulursa sorun yok. Ancak kötü niyetli olarak şirketin malı rahatlıkla kaçırılabilir. Mesela Çukurova Elektrik aslında kâr ediyor. Ancak bu kârı Uzanlar'ın başka bir (batmakta olan) şirketini alıyor. Ama ben Çukurova Elektrik'in ortağı olarak başka bir şirket satın almasını değil, paramı istiyorum. Fakat bu noktada birşey yapamıyorum. Aslında bunu çok şirket yapıyor. Yani ortak istemediği halde başka bir şirketin hisse senedini almış oluyor. O açıdan küçük ortakların sorunları var. Ama bu sorun anonim şirket yapısında var. Borsanın caiz olup olmaması meselesinde değil. Bu sorun zaman zaman İslami camiada da oluyor.

3. nokta: Temettülerin dağıtılması meselesi. Türk Ticaret Kanunu'na göre Yönetim Kurulu ne karar verirse temettü ona göre dağıtılır. Sermaye piyasasında ise genel kurul kararına göre dağıtılır. Artı elde edilen gelirin %50'sini dağıtmak zorunda (şirket). Azınlık hisselerini korumak için aslında kanuna birtakım şeyler konmuş. Fa-

kat yeterli olup olmadığı ayrı bir konu. Aslında azınlık hakları başka şirketlerin finansmanı için kullanılmamalı. Bunların kanuna konması lazım.

4. nokta: Mecellenin 357. maddesine atıfla bir itiraz var. Borsada işlemler yapılıyor. Bu işlemlerle ilgili olarak hakkı hıyar, piyasa da alım satım konusunda muhayerlik sözkonusu mudur? Yani Muhayerlik meselesi. Görmeden alışveriş yapmışsa o satıştan vazgeçebilir diye bazı kaideler var (Mecellede) Fakat bunların hiçbirisi nass değildir. Alimlerin görüşleri olan icthahları saygıyla alıyoruz. Ancak değiştirilebilir olup olmadığını tartışmak lazım. Muhayerlik meselesi nasıl olacak. Sadece borsa değil, onun dışında birçok konuda da bu muhayerlik meselesinin kesin kaidelere oturtulması gerektiği kanaatindeyim. Şu anda görmeden binlerce mal alınıp satılıyor. ABD'den mal alıp bunu Vietnam'a satıyorsunuz. Bu işlemi oturtduğunuz yerden malı görmeden yapıyorsunuz. Veya belli spesifikasyon özelliği olan malları satıyorsunuz. Şu özelliklerde olan malı alırsanız şu özelliklerde olanı satarım gibi. Bu spesifikasyona uygun olarak da malı görmeden veya da kağıt üzerinden satıyorsunuz. Bu gün bu tip alışverişler çok gelişti. piyasada böyle bir örf oluşmuş. Bunları veri olarak kabul edecek miyiz etmeyecek miyiz. Bu noktada bana sorarsanız benim görüşüm şu: Ulema, bütün müçtehit imamlar, piyasada örfü kabul etmişlerdir. Biz kabul edelim veya etmeyelim. Örfle ilgili dikkat edilmesi gereken bir başka nokta, onların bulunduğu piyasada örf belli bir mekanizmadan kaynaklanan bir öftür. Yani sahabe dönemi, tabiin döneminde oluşan örflerdir. İmam-ı Azam ve Şafi için örf çok önemlidir. Medine tüccar ehlinin örfü çok önemlidir. Bizde ise örf bizim islami gelişmemizden islami olarak olaya bakışımızdan çok önce geliyor. Yani biz örfü islami kaidelere göre oluşturamıyoruz. Bunu tartışmak lazım. Dolayısıyla borsada muhayerliği bu açıdan değerlendirmek lazım diye düşünüyorum.

5. nokta: Menfaat bir mal mıdır değildir? konusu Ali Şafak hoca bu konuda menfaat ifade eden bir menkul kıymet alınıp satılıyor alınıp satılan bir şey mal olmalı. O halde menfaat mal mı değil mi noktasına bir itiraz getirmiş. Aslında çok mühim bir şey. Hanefiye göre menfaat bir mal değildir. Diğer Cumhur ulemaya göre ise menfaat bir maldır ve alınıp satılabilir. İmam-ı Azam'a göre menfaat bir mal olmadığı için alınıp satılamaz. Ancak borsada işlem yaparken bir mal gibi işlem yapıyoruz. Dolayısıyla İmam-ı Azama göre olan fikri bu konuda ortaya koymak lazım

Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar ile” Osmanlı İktisat Zihniyeti” Üzerine

Raporaj: Mustafa Çapkın

–Efendim, sizi daha yakından tanıyabilir miyiz?

–Efendim ben biliyorsunuz SBF’de sizlerle hocalık yaptım, yalnız otobiyografik malumat vermek gerekirse doğmam, yetişmem aldığım kültür itibariyle İstanbul’da Osmanlıdan Cumhuriyete gelen ve Cumhuriyetle birlikte yol alan kafilde ki son

Osmanlılara, 1880 kuşağına, Cumhuriyeti kuran insanlara yetiştim. Benim hayatımın bahtiyarlığıdır o insanlarla sohbet etmek. Eskiyle yeni arasında teması onlar vasıtasıyla sağlamış oldum. İktisat Fakültesinden mezuniyeti müteakip İngiltere’de Birmingham Üniversitesinde yüksek lisansımı yaptım. Yurda dönüşümde 1975-80 yılları arasında İktisat Fakültesinde Prof. Dr. Sabri Ülgener’e asistan oldum. O alim-i kamil ve büyük bir insandı. Kendinden çok şey öğrendim. 1980’de Doçent oldum. 1982’de İktisat Fakültesi’nden SBF’ye geçtim. O gün bu gün fakülte-

mizde öğretim üyesi olarak hizmet vermekteyim. Daha ziyade 1982 sonrasında Kamu Yönetimi bölümünde İktisada Giriş, İktisadi Sistemler ve İktisadi Düşünce Tarihi derslerine girdim. Fakat son yıllarda bölümleşmeyle birlikte artık ağırlıklı olarak İktisat Bölümü’nün derslerine giriyorum. Orada da İktisadi Düşünce Tarihi, Türkiye İktisat Tarihi ve İktisatta Metod dersleri vereceğim.

– Osmanlı İktisat Düşüncesini sizce nasıl ele almalıyız?

–Efendim sene 1971-72. O zaman İngiltere’de Master çalışmalarımı Prof. T.W. Hatcher’un nezaretinde yapıyordum. O yıl, 1971 tesa-düf olarak İngiltere’de insanoğlu’nun iktisat düşüncesinde Marjinalizmin doğumunun 100. yılı kutlanıyordu. Bu kutlamalara bilimsel olarak ben de katıldım. Marjinalizm birbirinden farklı 3 alanda (İngiltere, Avusturya, İsviçre) 3 mühim iktisatçı tarafından eş anlı olarak ortaya konurken bu düşünce zaman içerisinde yayılma kanallarını

zorlayarak diğer ülkelere de ulaşabiliyor. Marjinalist fikirlerin bir merkezden çevreye akışından bahsedebiliriz. Ben kendi kendime şu soruyu sordum: Acaba marjinalizm Türkiye'ye gelmiş midir? İlk defa Osmanlıyla bilimsel temasım bu soruyla başladı. Soruyu sordum. Cevap olarak; maalesef hiçbirsey. O zaman dedim ki klasik iktisat düşüncesinin girişi nasıl olmuştur? Klasik İktisat düşüncesinde dişe dokunur birşeyler buldum ama o da önemli bir çalışmadan ziyade belki 30-35 sayfalık bir makale olabilirdi. Bunun üzerine dedim ki: bir imparatorluğun (Pax Ottomana) mutlaka bir iktisadi yapısı ve bu yapıyı yönlendiren bir hukuki muhitinin olması lazım. Bir anlamda sarılmış olan filmi geriye doğru açmaya başladım. İstanbul'da yetişmiş olmam benim için büyük bir avantajdı. Mesela eski yazıyı küçükken öğrenmiştim. Böylece eski metinlerle hesaplaşmaya başladım. Sonunda 1986 yılında aslında Doçentlik tezim olan kitabımı geliştirerek 6 yıl daha üzerinde çalıştım. Ve ortaya bir çalışma çıktı. Bunun hakkında yazılmış İngilizce makaleler bile var. Özetle şunu söylemek gerekir ki; Osmanlı ekonomisinin normatif esaslarını o çalışmada ortaya koymaya çalıştım. Bunların neler olduğu, ne yapmak istediği esasları o kitapta var.

– Genel anlamda Osmanlı İktisadi nasıl tasvir edilebilir?

– Evvela maddeden bilgi üretmek değil de daha ziyade devletlerin kendisinden evvelki yönetimlerin tecrübelerinden yordamlamayla birnevi sağduyu iktisadına yönelirken ders olarak bilgiyi üretmişler. Yoksa bir Emprizizm yok. Yani teorik çerçeveler üretsin, bunu sınısın, sonra daha geniş daha kapsamlı teorik çerçevelere ulaşsın. Böyle bir iktisadi iktisatla bilmenin anlayışı yok. Osmanlıların izlediği yol Eski Yunan'da da var. İlm-i tedbiri menzil kavramı bunun ifadesi. Ekonominin kendisi bir ev gibi görülüyor. Bunda bir yanlışlık yok. Çünkü onu idare edecek olanlar idare ederken bazı kural ve kaideler koyuyor. Osmanlı

ekonomiyi çok kontrollü şekilde götürüyor. Onu başboş bırakmıyor. Çünkü her şeyin içinde ve üstünde devlet felsefesi var. Devlet ekonomiye hakim. İktisadi kontrol altında tutmasının sebebi iktisadi kendi haline bırakıp, iktisadi olması gereken kanunlarına yani bireylerine bırakmamıştır. Çünkü bırakınca karşısında devleti tehdit eden, iktisadi gücünü paradan alan bir sınıf ortaya çıkacaktı. Devlet bunu istemiyor. İstemeyince de kuralları kendisi koyuyor, insanları o kurallara göre oyun oynamaya zorluyor. Aynı şey manevi dünya için de böyledir. Osmanlı'nın bir elinde Kur'an bir elinde kılıç vardır. Bu doğru ama her halükarda devlet dinin üstünde olduğu için bunlar yapılıyor. Şimdi toplumu yani müslüman tebayı bunla ikame ediyor. Kurala bağlı kuralcı. Ağır basanı kılıçla ıslah ediyor. Yani hiçbir iktisadi veya mezhep, tarikat faaliyeti yoktur ki devlet ondan haberdar olmasın. Osmanlı her sahada kontrolden ibarettir.

– Bu arada batıyla etkileşim yok mu?

– Osmanlı klasik çağında pek batıyla etkileşim olmuyor. Bir defa batı kendi iç ikliminde tıkanmış bir haldeyken osmanlı yayılıyor. Bir taraftan Türkler üstüne yürüyor, diğer tarafta da Atlantik Okyanusu var. Batının iç çelişkileri çok fazla var. Mezhep kavgaları içinde bunalıyor. Osmanlı ise daha hür, aydın ve aydınlık içerisinde. Bu yayılmayı tabi ki kolaylaştıran bir etken. Neticede kurduğu ya da sahip olduğu düzen Akdenizin 16. yy'da bir iktisadi merkez olması itibarıyla Osmanlı burada çok güçlü konumda. Bunun verdiği güçle Avrupa içine kadar yayılıyor. Osmanlı Ortodoksiyi kontrol ve itaati altına almış. Avrupayı ele geçirmek için bütün mesele İtalya'yı orada Katolisizmi yani Roma'daki Papa düzeni ele geçirmek istiyor. Onun için 1480'lere doğru Gedik Ahmet Paşa'yla Otranto'ya çıkıyor. Kuzeyden de Türk akıncıları Roma'yı düşürecekler. Fakat Fatih'in Şaibeli ölümü ve ardından taht kavgaları işi bozuyor. Şimdi Osmanlı'nın sı-

kıntısı nereden başlıyor. İtalya İspanya ile -Osmanlı arasında bölüşüme konu olunca; savaştan galip çıkan İspanya oluyor. İspanya'nın 1. avantajı ikisinin de katolik olması. 2. avantajı ise; Amerika'dan gelen yüklü miktarda altın ve gümüş para. Parasal dengelerin getirdiği ferahlıkla, İspanya Akdeniz'de etkileşim alanı oluşturuyor. İtalya'yı yanına çekebiliyor. Osmanlı ise pasifize oluyor. Bizde 2. Beyazıt devri yaşanmış yıllardır ama gelişme, genişleme devri değildir. O manada hız kesme, ayağını gaz pedalından çekme söz konusudur. Bu meyanda Batı ne yapıyor? Batının yaptığı şu; bir tarafta Türkler üstüne yürüyor, bir tarafta Atlantik var. İki arada sıkışmış. İşte bu esnada maddede var olan istidatı, yani sadece bilimsel bilgiyi aklediyor. Eşyada var olan bilgi verilerine ulaşıyor, topluyor derliyor ve bundan kendine göre bir yol bulmaya çalışıyor. Bu bir günde olacak iş değil. Bu zaman içerisinde artık tabiatı hurafeleri sorgulamaya (dömistrifikasyon) başlıyor. Ve Hıristiyanlığa ait hurafeleri çözüyor, dini sorguluyor. Bunu yaparken toplumu ikiye ayırıyor. Laicus Clericus. Neticede bu çatışma bitmiyor ve 17. yüzyılın ilk çeyreğinde bu defa Roma'ya isyan eden Protestanlar, Hollanda-İngiltere ekseninde oturmuş, ekonominin dizginleri elinde; (rasyonel firma sahibi) burjuvazi yaratıyor. Kalvinistler dinlerine gösterdiği dikkat ve itina dükkânlarına iş organizasyonlarına taşıyorlar ve neticede sağlam, güvenilir muhakkak bir firmayı kuruyorlar. Alım-satım hesap kitap rasyonel çizgide yol alıyor. Firma kelimesinin karşılığı sağlam, sıkı anlamına geliyor. Bu defa Batı Avrupada bunu sınıf yapısının temelini oturtuyor. Yani bugün firmalar devleti kontrol ederken bizatihi firmaların çalışması saat tiktaklığı içinde olması devleti etkiliyor. Osmanlı'da ise devletin üzerine basacağı sınıf yok. Aksine sınıflar devlete baskı yapacak. Sınıflar olmadığı için devlet istediği kararı alıyor, atıyor, kesiyor. Kısaca Osmanlı'da devletin bir otonomisi var.

Batının yaptığı şu; ticari kapitalizmden elde ettiği, harcamadığı parasal büyüklükleri, yani tasarrufu, yani sermaye birikiminin başboşluktan kurtarıldığı alanı keşfetmesidir. Sermayeyi bilimle, bilimsel bilgiyle evlendiriyor. İşte sanayi devrimi benim anladığım kadarıyla gerçek çözüme, yani bu. Ayrıca sanayi devrimi bitmeyen kavga'nın da tarihidir. Kendi başına bıraktığımız zaman Osmanlı ne bilimsel bilgiyi üretebilirdi ne de sermaye birikimi yapardı. Dolayısıyla sanayi ihtilali zaten üretilmezdi. Kaldı ki üretim ilişkilerini de anlamakta geç kaldı. Çünkü nevi icat yasaktı. Çünkü o kadar müslüman olmasına rağmen çok iyi niyetlerle kurulmuş olan İstanbul Rasathanesini yerle bir etti. Bu bizim büyük bir aybımız. Kimsenin buna itirazı olamaz. Bunlar din adına yapılıyor maalesef. Cenab-ı hak bir ayeti kerimde "ne kadar büyük olduğunuzu bilebilseydiniz" diyor. Buna rağmen gökyüzündeki yıldızları rasat edecek yerde onu yerle bir ediyor. O kalsaydı ne olurdu. O tarihten 40-50 sene sonra veya bir yüzyıl içerisinde ortaya çıkacak Galile'nin gökyüzü araştırmalarıyla, bizim Orta Asya'da, Buhara'da Umur Bey'in Semerkant'ta kurduğu rasathane arasında orta bir mevkide olacaktı. İstanbul Rasathanesi Yani lakıyuddinin 1575'li yıllarda yaptığı rasathane. Biz bunu yerle bir ettik. Neticede de maddeyle olan hesaplaşmamızdan kaçtık, meydanı maddeyle tek kale oynayan Avrupa'ya bıraktık.

– Türkiye'de iktisat eğitiminin başlamasına ve bugünkü durumunu Cumhuriyet dönemiyle birlikte nasıl değerlendiriyorsunuz?

– Şimdi Osmanlı-Türk insanının bir büyük ayıbı vardı. O da iktisadi maddeye dokunamayıştı. Dokunamadığı için zaten kazancı ve harcamaları hep geçimlik ve götürü düzeyde kalmış. Yevm-i cedit (yeni gün), rızk-ı cedit (yeni rızık) anlayışı hakim. Bu insanın insanla, insanın eşyayla yani dünyayla olan mesafesinin bir ifadesidir. Osmanlı dünyaya meyletmiyor, dünyaya ta-

mahtı yok. "Sana mı ismarladık bu yalan dünyayı" bunun açık bir ifadesidir. Evvela zihinlerde birşeyler olur, ordan yola çıkarsın, eşyaya bakarsın. Bizim çocukluk günlerimizde kimsenin aklında Boğazda ev sahibi olmak fikri yoktu. Böylesi bir fikir kimsenin de aklına gelmezdi. Çünkü insanlar kanaatkardı. Paraları olmadığı için değil. (Belki yeterli paraları yoktu ama herşeyden evvel kafalarından böylesi bir düşünce yoktu.) Asırlardır Osmanlı insanı iktisadi maddeden uzak serazat yaşadı. Maddeyle hesaplaşması yok, maddeден uzak, anti maddeci. Şimdi durum böyle olunca iktisadi manada bilgi üretmedi. Çünkü kafası hep rahat kaldı, maddeyle cedelleşmesi olmadı. Kazanç da geçimlik ve götürü düzeyin ötesine geçmedi. Yunus Emre bile diyor ki; "Pazar eyledik götürü. Yarın için Allah Kerim", telaş yok. Bu telaşsızlık hayatı ağır kılmış, hantallaştırmış, bu zihniye t ekonomiyi köreltmış. Maddeyle kopukluk insanların dünyayla olan mesafesini iyiden iyiye açmış. Maddede ne var onu bilmiyor. Şimdi bu bilgi olmayınca iktisada ait eğitim de olmaz. İktisadı bilmiyor, ihtiyaç duymuyor ki bilgi üretsın. Evvela hastalığın kendisi vardır. peki iktisadi hastalık yok muydu? İktisadi hastalık her devirde vardı. Fakat toplumsal dayanışma, devletin katkılarıyla bu aşıldı. Tamahkarlık ve birikim olmadığı için hırsıda yoktu. Hırs törpülediği, kanaatkarlık emir ve komuta mevkiinde olduğu için insanlar bu davranış çerçevesi içerisinde yaşar giderdi. Hayattan pek beklentileri yoktu. Çünkü geçici bir dünyada yaşıyorlardı. İhtiyaçları da o kadar fazla değildi. Fazla şeye de zaten ihtiyaç duymuyorlardı. Dolayısıyla da fazla çalışmaları gerekmiyordu.

– Bu sebepler dini miydi?

– Hayır, değildi. Din daha ziyade kılıf niteliğindedi. Mesela rahmetli Sabri Ülgener Osmanlı'nın kapitalizme geçememesinin en önemli engelinin Tasavvuf olduğunu söyler. Tıpkı Max Weber'in Çin'in her şey var ama yine de kapita-

lizme geçememesinin sebebinin Konfüçyüsizm addetmesi gibi. Verilen neticede şu "sana mı ismarladılar bu yalan dünyayı" ya da dünya fani, Allah baki. Bu sözlerin vasıtasız tasavvufi eğitimlerin sonucu gibi gösterilmesi yanlıştır. Zira sahne gerisinde hakiki tasavvufun payı azdır, ya da tecelli. tasavvufunun payı fazladır. Bu arada yıllara açılan harpleri salgın hastalıkları devletin bireylerin üstüne abanıp servetleri iğreti kılmasına müsadere olgusunu, teknolojik buluşların yasak edilmesini düşünmeliyiz. Bunlar insanımızı ister istemez tevekküle ve aşırı kanaatkarlığa yöneltmiştir.

Şimdi eğitim meselesine geldiğimiz zaman, bizde iktisat eğitimi 1840'lara kadar yok. Batıda iktisadın bilimsel ve bağımsız bir disiplin haline gelmesi 1776'larda Adam Smith'in Milletlerin Zenginliği'yle olmuştur. O tarihten sonra Smith iktisadı kıta Avrupasına yayılmış fakat Osmanlıya girememiştir. Osmanlıda ilk defa Mekteb-i Tıbbiye de Sezendi Arşizen isimli bir hekim Cours de economie politik isimli bir kitabın tercümesini okutuyor. Bu kitabın yazarı bir İtalyan J.B. Say ekolünden giden iktisatçısı L. Rossi Arşizen bu eserde Mekteb-i Tıbbiye talebelerine okutuyor.. Aslında emraz-ı dahiliye yani iç hastalıkları hocası ama okuttuğu bir iktisat kitabı. Fazla bilgimiz yok. Evvela bir İktisat kitabının tercüme edilip basılması ise 1852 senesinde Şehak Ağru Efendi tarafından (Ermeni asıllı, Ali Paşaya hizmette bulunmuş bir Osmanlı münevveri) yapılıyor o da Catheseizm'de economie politik yani ekonomi politiğin ilmihali adlı kitabının kısmi tercümesi olarak 1852 senesinde basılıyor. Bir tabana ulaşmıyor. O yıllarda artık yavaş yavaş Osmanlı'nın batıyla temaslarıyla birlikte zaten kapitalizm bol, ucuz, kaliteli, çeşitli yeni mallarıyla Osmanlı tüketicisinin ufkunda yerini almaya başlıyor, ihtiyaçları gıdıkıyor. O arada bilgide gelmeye başlıyor. Gazete sütunlarında iktisadi konulara yer verilmeye başlanıyor. İşte bundan eği-

tim kurumları da nasibini alıyor. İlk defa sistemli ve programlı bir şekilde iktisadın okutulması Mekteb-i Mülkiye'de başlıyor. Ondan sonra da diğer eğitim kurumlarına giriyor.

Osmanlıda son yıllarda bilhassa İttihat ve Terakki zamanında 1908-1918/22 havada çarpışan fikirlere baktığımız zaman iktisadi hürriyetçilik yani kapitalizm şemsiyesi altında pozitif, normatif ayırımı olmayan fakat ekonominin içinde bulunduğu sorunları aşması için reçeteler yazan insanlar var. Bunlardan bir grup düşünür Osmanlı ekonomisinin ayakları üzerine basabilmesi için Devletin güdünümde iktisadi himayecilikle yol almasını tavsiye ediyorlar. Bunun savunucuları Abdülhamit döneminin başlarında hace-i evvel Ahmet Mithat Efendi. Fakat daha sonraki yıllarda Akyiğitzade Musa Bey bu fikri savunuyor. Daha sonra bu fikrin bayraktarlığını Cumhuriyete taşıyan ve bu işte de başarılı olan kimse Ziya Gökalp'tir. Ziya Bey iktisadi himayeciliği savunuyor ama bu bir pozitif iktisat değildir. Sadece bu iktisat politikasıdır. Şartlar onu gerektirdi ve Cumhuriyet yönetimi de bu yolla başarılı olmuştur. 24 Ocak 1980'lere kadar Ziya Bey'in taslağını çizdiği iktisadi himayecilik, TC'nin iktisat politikalarını tayin ve tesbit ediyor. Diğer taraftan aşırı Liberalizmin sözcüsü nasyonalist değil fakat Enternasyonalist olan İttihat ve Terakkinin Maliye Nazarı olan Cavid Beydir.. Cavit Bey esasen bir iktisat kafasına sahip. Onu siyaset adamı Cavid Bey'den ayırmak lazım. Onun savunduğu fikirleri o dönem için savunabiliriz. O su katışmamış bir iktisadi liberalizmi savunuyor ki bu esaslar yerine ekonominin ayakları üzerine duracak hali yok. Hangi sınıfla, hangi burjuvaziyle, hangi sermaye birikimiyle, hangi insanla. Bu mümkün değil. Yani devletsiz, güdümsüz ekonomi ayakta duramazdı. Bu arada 1914'te harp gelince bu ikisinin fikirleri de bir kenara kalıyor. Bu defa Kara Kemal isimli çekirdekten yetişme, piyasanın içinden çıkan bir İttihatçı esnafı örgütleyerek 4

sene süren ağır bir harbi belki inanılmayacak ama onun organizasyonlarıyla minimuma yakın zararlar atlatıyor. Tabii bunda halkın tevakkülü, kanaatkarlığı, dayanışması topyekün bir harbin faturasını azaltmış, aşağıya çekmiştir.

Böylelikle Cumhuriyete gelindiğinde fikri birikim çok fazla değildi. Maddi birikimde yoktu. Eksi borçlanmayla birlikte piyasayı elinde götürecekti insan yoktu. Cumhuriyetin de elinde insan sermayesi yoktu. Cumhuriyet bununla işe başladı. Ve bütün bunlara kahırdan lütfetmek denir. Bence Cumhuriyetin bugünkü sağlamlığını o günkü iktisadi vaziyetin kötü olmasına bağlayabiliriz. Belki çelişkili gelebilir ama Atatürk'ün karşısına dikilebilecek ona emir ve komuta edecek fikirlerini yahut çıkarlarını empoze edebilecek tacir, tüccar takımı, bir sınıf yoktu. Kısaca Cumhuriyete Osmanlıdan intikal etmiş rasyonel bir iş organizasyonu 'firm' olan firmalar yoktu.

– Son yıllarda iktisadi sistemler disiplininde önemli değişimlerin yaşandığı ve tek bir sistemin kaldığı iddialarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

– Kabul etmek gerekir ki hayatın akışı bireye doğru. Buna rıza göstermek ve kendinizi o yönde (maddi ve manevi) tezyin etmek zorundasınız.

– Amerikan Merkezli sistemde ekonomik örgütlenme buna göre şekillenebilir mi?

– Çin büyük bir tehlike. Fukuyama'nın üstünü örttüğü bir nokta var. Bunlar Hristiyanlığın tesiriyle, muharref hristiyanlık altında ezilmiş insanlar, yani toplum bünyesine pek manevi gıda da verememiş. İslami toplum bu bakımdan şanslı. Toplumsal dayanışmanın altında insanların birbirine tesellisi var, selamı var, samimilik var. Bizim toplumumuzda birbirine "üzülme.Allah işini rast getirir" diyenler var. Bunu batıda bulman mümkün değil. İşte burada İslamiyetin büyük bir üstünlüğünü ortaya koymak lazım o da şu: "Biz indirdik, biz koruyacağız" (Hicr Suresi Ayet 9). Bu ayete göre, inanan kişinin ya da insanın inancı te-

minat altına alınmıştır. Yukarıda kendinizi o yoldan tezyin etmekle kapitalizmde olmayan bu hayata , dayanışmaya rasyonellikle uzlaştırmaya çalışıyorum.

– Gümrük Birliğinde Türkiye Ekonomisinin rekabet gücü nasıl etkilenir?

– Benim kanaatim şu: Türkiye tarihinde 1835-1839 Balta limanı ve Tanzimat Fermanı ilanından sonraki ekonomik düzlem önünde hiçbir set ve engelin ne kafada ne de fiiliyatta tedbirlerinin alınmadığı, su katışmadığı saf bir iktisadi liberalizm ve bu klasik geleneksel lonca sistemini yapık yerle bir etmiştir. silip süpürmüştür.

Ondan sonra yavaş yavaş milliyetçi görüşler yani iktisadi korumacılık iktisadi himayeciliğin etkisinde devletin kollamasında hem devlet teşekkülleri hem de özel firmaların ortaya çıkışına Türkiye’de ortam hazırladı. Bugün Cumhuriyet 75 yaşına gelmek üzere. 75 sene içerisinde hala ekonomiyi himaye eden bir devlete gerek yok. Devlet ekonomik hayattan silinmez. Devlet elinde sopa 3 tane keçi, 5 tane inek gütmaz. Buna mukabil devlet üretimi her aşamasında inceden inceye takip eder. Firmanın ne ürettiğini bilir, ne kadar mal sattığını bilir, ne kadar stokta olduğunu, ne kadar vergi borcu olduğunu, ne kadarını ödediğini, ne kadar potansiyel vergi alacağını bilir. Bunun hepsi bilgisayarla tesbit ediliyor. Devlet bu işi yapsın kafidir. Maalesef bunu yapamıyor. Bu noktada devletçiyiz. Devlet iktisadi devletçiliğini yapamıyor. O halde sorun ve suç nerde bir türlü ayakları üstüne basmak arzu ve istidadını kendinde bulamayan daima kendini yontan, işin kolayına kaçan, irrasyonel, laubali, ‘firm’ olmayan firmalardır. O zaman ‘firm’ olan firmaların ortaya çıkabilmesi için tek şart -belki son şans- batıyla duvarları kaldırmaktır. Bu duvarları kaldırdığınız zaman bu sefer dışardan gelen iktisadi rüzgara, mal rüzgarına karşı içerinin direnmesi lazım. “Dök zülfünü meydana gel” Ya helak olup silinip gidecek ya da batıdaki firmalar mec-

buriyetten kurulacak. Yazar kasasından ISBN kodlamasına kadar bütün batılı üslup ve usulde bir standardizasyona gidilecek ki buna gerçekten ihtiyaç vardır. O zaman devletin gelirleri artacaktır. Gelir artınca devlet askere daha çok para gönderecek, adalet mekanizması daha hızlı çalıştırılacak, üniversiteler eğitime daha fazla kaynak aktaracak. Benzer şekilde sağlığın kalitesini yükseltecek. Ben buna inanıyorum.

– Küçük ölçekli sanayinin piyasadan çekilmesi (rekabet yetersizliğinden) işsizliği arttırmaz mı?

– Efendim bu şartlar altında ve her aşamada bunlar rahatlıkla ileri sürülebilecek şikayetlerden. Bunlar doğru ama ne yapalım. Böyle mi gidelim? Önemli olan nasıl tarihin akışı bireye oynuyorsa ekonomi de rasyonel olan firmaya oynar. Mikro iktisadın da temeli budur. Bizde rasyonel birey yok. Bir defa malzeme yanlış, dokuma ürün yanlış. O zaman şikayet etmeye hakkımız yok. Üretimini yapacak olanların sağlam bir dokuya sahip olması lazım. Bu sağlıklı iktisat ahlakını resmi (dini veya ladini) ferdin sağlıklı çıkması gerek.

– Yani bir yerde kopacak ve iktisadi hayat tekrar örülmeye başlayacak.

– Kesinlikle evet. Yoksa şikayetlerin önünü alamazsınız. Tüketici şikayetleri bitmez. Kalite düşük. Yapılacak birşey yok. Batıda size aldığınız bu maldan tam bir tatmin elde edilemiyorsa ya malı malla değiştirirler ya da parayı iade ederler. Bu mallar Türkiye’ye gelmek zorunda, bu iktisat ahlakını biz Türkiye’ye getiremedik. Neticede Türkiye’de ezilen, sömürülen hep tüketici oluyor. Hepimiz tüketiciyiz, tüketiciler bütün sınıfları içerir.

– Hocam bizlere aktardığınız bu değerli bilgilerinizden dolayı teşekkürlerimizi sunuyoruz.

– Ben teşekkür ederim.

DEVLETİN BORÇLANMA POLİTİKASI ÜZERİNE

İsmail ALTUNDAL
Gümrük Muhafaza Kontr.

Bilindiği gibi;

1982 Anayasasının 65. maddesi; "Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, ekonomik istikrarın korunmasını gözeterek, mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir."; 73/1. maddesi; "Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür." 166/1-2. maddesi; "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir. Planda milli tasarrufu ve üretimi artırıcı, fiyatlarda istikrar ve dış ödemelerde dengeyi sağlayıcı, yatırımları ve istihdamı geliştirici tedbirler öngörülür; yatırımlarda toplum yararları ve gerekleri gözetilir; kaynakların verimli şekilde kullanılması hedef alınır. Kalkınma girişimleri, bu plana göre gerçekleştirilir."

4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2/a maddesi; "Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü'nün görevleri hazine işlemlerini yürütmek, Devlet giderlerinin gerektirdiği nakdi sağlamak, ..., Devletin iç borçlanmasını yürütmek, Devlet tahvili, Hazine bonusu ve diğer iç borçlanma senetlerini çıkarmak, ihale yöntemi, sürekli satış yöntemi ve diğer yöntemlerle satışını yapmak ve yaptırmak, bunların satış miktarlarını, değerlerini ve faizlerini belirlemek, Devlet borçlarının yönetimine ilişkin olarak her türlü iç borçlanmanın hazırlık, akit, ihraç ve dış borçlanma da dahil olmak üzere ödeme, erken ödeme, kayıt işlemlerini yürüt-

mek ve Devletçe verilen faiz ve ikrazata ilişkin işlemleri yapmak,...";

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 279. maddesi; "Ceza Kanununun tatbikatında 1) Devamlı veya muvakkaf surette teşrii, idari veya adli bir amme vazifesi gören Devlet veya diğer her türlü amme müesseseleri memur, müstahdemleri; 2) Devamlı veya muvakkaf, ücretsiz veya ücretli, ihtiyari veya mecburu olarak teşrii, idari veya adli bir amme vazifesi gören diğer kimseler memur sayılır..."; 240. maddesi; "Yasada yazılı hallerden başka hangi nedenle olursa olsun görevini kötüye kullanan memur derecesine göre bir yıldan üç yıla kadar hapsedilir. Cezayı hafifletici nedenlerin bulunması halinde altı aydan bir yıla kadar hapis ve her iki halde onikibinliradan altmışbinliraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca memuriyetten sürelili veya temelli olarak yoksun kılınır..";

Hükümlerini havi bulunmaktadır.

Türk Ceza Kanunu'nun 240. maddesindeki "Görevi Kötüye Kullanma" suçunun çeşitli şekil ve durumlarda gerçekleştirilebilmesi söz konusudur. 1- Yasal yetkinin aşılması, 2-Yasal biçim ve yöneme uymama, 3-Takdir yetkisinin amacı dışında kullanma, 4-Ön koşullara uyulmaması, 5-Mahkeme kararları gibi, takdire olanak tanımadan uyulması gereken kararlara uymamakta bilerek ısrar etmek, 6-Memurun, kendisi veya yakınları hakkında işlem yapma durumu ile karşı karşıya gelmesine rağmen, devretmesi gerekirken gevamlı lehte işlem yapması, 7-Kendisine veya başkasına yarar sağlamak veya başkalarına zarar vermek amacıyla hareket etmesi,

Belirtilen hükümler karşısında; yıllardır devam edegelen "piyasa şartlarının üzerinde faiz öde-

me taahhüdü ile iç borçlanma" politikası hukuka aykırı olduğu gibi, kanaatimizce Türk Ceza Kanunu'nun 279. maddesindeki görevin suistimali suçuna da işlenmektedir. Herşeyden önce bu politika, Anayasanın 65. maddesindeki; "Devlet sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, ekonomik istikrarın korunmasını gözeterek, ... yerine getirir." hükmüne aykırıdır. Çünkü, yıllardır devam eden, "devletin piyasa şartlarının üzerinde faiz ödeme taahhüdü ile iç borçlanma" politikası ekonomik istikrarı bozmaktadır. Zira, bir ekonomide istikrar; kaynakların üretimi aktarılması, bol ve kaliteli üretim ile sağlanabilir. Halbuki yıllardır Devletimiz (Hazinemiz) uygulanan ekonomik politikalarla yerli ve yabancı sermayeye Dünya ve Türkiye serbest piyasa şartlarının çok üzerinde faiz ödeme yükü altına sokulmaktadır. Bu yüzden, yatırıma yönelerek üretime dönüşmesi ve ekonomik istikrarı sağlaması gereken iç ve dış sermaye, yatırıma değil de piyasa faizinin çok üzerinde getirisi olan Devlet tahvili, Hazine bonosu ve diğer iç borçlanma senetlerine yönelmektedir. Bunun doğal sonucu olarak, üretimin miktar ve kalitesi azalmakta veya gerektiği kadar artmamaktadır. Nitekim, Devletin piyasa şartlarının (örneğin 5 büyük bankanın her vadede mudiye verdiği faizin) çok üzerinde faizlerle iç borçlanmaya gittiği 1994 yılında Türkiye ekonomisi %6 küçülmüştür. Kanaatimizce Hazine, Türkiye'deki 5 büyük bankanın her vadede mudiye taahhüt ettiği faiz oranından rahatlıkla ve istediği kadar halktan borçlanabilir. Bu hususta bankalar Hazine ile rekabet edemez. Çünkü, Devlet varolduğu sürece Hazine taahhütlerini yerine getirir ama bankalar bataabilir. Ayrıca, Hazine iç borçlanma senetleri vergiden muaftır veya muaf tutulabilir. Hal böyle iken, Hazine naslı olurda her vadede Türkiye'deki bankaların ortalama ödediği faizin çok üzerinde faiz ödeme yükü altına sokulur? Bu faizler kime ödenmektedir. Bu artı faizleri bankalara ve iç ve dış sermayedarlara ödemek suç değildir? Bu uygulama ile bankaların, iç ve dış sermayedarların kaynakları üretime ve dolayısıyla istihdama değil de paradan para kazanmaya yönelmekte, dolayısıyla üretim ve istihdam azalmakta, zaten çok zengin olan ve Türkiye nüfusunun ancak %3'ünü oluşturan bankacılık ve yerli sermaye sahipleri daha da zenginleşmekte, kalan %97 nüfusumuzun tüketim sepeti daralmakta yani

fakirleşmete, bir başka deyişle gelir dağılımı bozulmaktadır. Bütün bunlar bir ekonomide istikrarın bozulduğunun en açık delilleridir. Hepsinden kötüsü, Türkiye çok zengin bir ülke imiş gibi kaynaklarımız yüksek faizli Hazine iç borç geri ödemeleri ve libor tabir edilen uluslararası faiz oranının çok üzerindeki dış borç geri ödemeleriyle yabancılara da aktarılmaktadır. Çünkü, basında da çokça yazıldığı gibi Hazine'nin yüksek faizli senetlerinin önemli bir kısmı yabancıların paralarıyla satın alınmaktadır. Halbuki hiçbir kamu görevlisinin Devleti (Hazineyi) daha yüksek faizlerle iç ve dış borç yükü altına sokmaya yetkisi olmamak gerekir.

Öte yandan; 1982 Anayasası'nın 73/1. maddesi; "Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür." hükmünü havi bulunmaktadır. Yani, anayasa "kamu giderlerinin vergi ile karşılanacağına" ve "verginin herkesten mali gücüne göre alınacağına" işaret etmektedir. Anayasa'da "vergi" dışında kamu giderlerini karşılayacak herhangi bir kavrama yer verilmemiştir. Dolayısıyla Devleti idare edenlerin kamu giderlerini karşılamak için Anayasa'da belirtilen vergi yerine, Anayasa'da belirtilmeyen "iç ve dış borca" yönelmeleri Anayasa'ya aykırıdır.

Hülasa;

1- Kamu giderlerini karşılamak amacıyla vergi dışında araçlara başvurma Anayasa'ya aykırı bir ekonomik politika olacağını hatırdan uzak tutulmamasının, günümüze kadar her vadede Türkiye'deki bankaların ortalama faizlerinin üzerinde gerçekleştirilen Hazine iç borç geri ödemeleri uygulamasının ilgili kamu görevlilerini adli ve idari sorumluluğunu gerektirebileceğinin hatırdan uzak tutulmamasının,

2- Bundan sonra yapılacak iç borç geri ödemelerinin faizlerinin her vadede en fazla Türkiye'deki 5 büyük bankanın müdilerine ödediği faizlerin ortalamasına çekilerek ödenmesinin; Hazine'nin iç borç ana para ve faiz ödemelerinin alacaklılara nakit olarak ödenmesinde güçlük doğması halinde, alacaklılara özelleştirilecek KİT'lerin etkil edilmesinin, bu teklifi kabul etmeyecek alacaklılar için iç borç geri ödemelerinin Hazine'nin rahatça ödeme yapabileceği tarihe kadar yine piyasa faiz haddi tatbik edilmek veya başkaca faiz ödemek şartlarıyla ertelenmesinin, uygun olacağı düşünülmektedir.

Siyasal Vakfı Üyeleri

NECMETTİN GÜL

1959 yılında Malatya'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Malatya'da tamamladı. SBF'nin birinci dönem öğrencilerinden olmakla beraber 1987 yılında mezun oldu. O bakımdan hem 83 mezunları, hem de 87 mezunları Necmettin Gül'ü paylaşamaz, kendi dönemleri olduğu konusunda yarışmaktadırlar.

N. Gül halen memleketinde yaşamakta ve serbest meslek olarak çalışmaktadır.

Adres: Seyran Mah. 21. / 4
Yeşiltepe MALATYA

HÜSEYİN SEVER

1959'da Muş'ta doğdu. İlkokulu memleketinde, Ortaokulu ve Liseyi yine memleketi olan Muş'ta okudu. 1984 yılında SBF'den mezun oldu. Halen yüksekokulu Müdürlüğü yapmakta olan Hüseyin Sever, evli ve 3 çocuk babasıdır.

ORHAN BOSTAN

1960 Yılında Manyas'da dünyaya geldi. İlk, orta ve lise tahsilini burada yaptıktan sonra 1977 yılında Balıkesir Eğitim Fakültesine girdi. Sonra 1980 yılında İ.Ü. SBF'ye girdi ve 1984 yılında mezun oldu.

Halen bilgisayar formları üreten bir firmanın ortağı ve yöneticisi.

Adres: AKFORM Ltd.Şti. Litros Yolu 2.
Matbaacılar St.2B-11

Topkapı- İstanbul Tel:576 43 40-576 43 37

ABDÜLBAKİ TUĞCU

Fakültemizin 3. dönem mezunlarından olan Abdülbaki Tuğcu 1964 Konya doğumludur. İlk ve Orta eğitimini İstanbul'da tamamladı. Şehremini Lisesi mezunudur. 1981 yılında girdiği SBF'den 1985 yılında mezun oldu. Tekstil ticaretiyle uğraşan A. Tuğcu evli ve 2 çocuk babasıdır.

Adres: Tarakçı Caferağa Sok. Gezer Han Giriş Kat No: 8 Yeşildirek - İstanbul

Tel-Faks.: 511 49 82

MEHMET ŞAHİN

1963 yılında Düzce'de doğdu. M. Şahin ilk ve Ortaokulu orada tamamladı. Liseyi İstanbul'da bitirdi ve 1981 yılında fakültemize girdi. 1985 yılında SBF'den mezun oldu.

Bir ara özel finans kurumlarında çalışan Şahin daha sonra siyasetle ilgilendi. Halen bir dış ticaret firması sahibi ve yöneticisi durumunda olup, zamanının önemli bir kısmını Azerbaycan'da geçirmektedir.

NACİ TÜTEN YÖRÜKOĞLU

İstanbul'da 1964 yılında doğdu. Haydarpaşa Lisesinden mezun oldu. SBF'yi 1985 yılında bitirdi. Halen İstanbul Büyükşehir Belediyesinde Bilgisayar İşletmeni olarak çalışmaktadır.

Adres: İstanbul Büyükşehir Belediyesi,
Hesap İşleri Dairesi Başkanlığı, Giderler Müdürlüğü, Maaş Kalemi Şehzadebaşı-İstanbul
Tel.: 512 55 00 / 424

VEDAT BÜYÜKERSOY

1964 yılında Çanakkale'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini memleketinde tamamladı. 1985 yılında SBF'den mezun oldu ve aynı fakültenin Kamu Yönetimi bilim dalında Yüksek Lisans yaptı. Kaymakam olan Büyükersoy halen Kastamonu Pınarbaşı'nda görev yapmaktadır.

Adres: Pınarbaşı Kaymakamlığı,
Pınarbaşı-Kastamonu

EKREM KALELİ

1962 yılında Giresun'da doğdu. İlk ve ortaokulu İstanbul'da, Liseyi Şiran'da okudu. 1985'de SBF'den mezun oldu. Bankacı olan Kaleli, Vakıflar Bankası, Osmanbey Şubesinde çalışmaktadır.

Adres.: Türkiye Vakıflar Bankası
T.A.O. Osmanbey Şubesi, Şişli-İstanbul
Tel.: 230 77 15 - 246 02 16-17

TEMİNDAR AYTEKİN

1965 yılında Şavşat'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 1985 yılında Siyasaldan mezun olduktan sonra Emniyet Genel Müdürlüğünde üç yıl Dernek Denetçiliği yaptı. Daha sonra Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunda Uzman yardımcısı olarak çalışmaya başladı. Bilahare Uzman olan Aytekin halen aynı kurumda çalışmaya devam etmektedir. Evli ve 2 çocuk babasıdır.

Adres.: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Meşrutiyet Cad. No: 19/2
Bakanlıklar/Ankara Tel.: (0 312) 319 27 79

MEHMET EMİN DENİZ

1960 yılında Mardin'de doğan M. Emin Deniz ilkokulu Nusaybin'de Ortaokulu Diyarbakır'da, Liseyi İstanbul'da İstanbul Atatürk Lisesi'nde tamamladı. İ.Ü.SBF'den mezun olduktan sonra Marmara Üniversitesi, İktisat Tarihi Bilim dalında yüksek lisans yaptı. Halen dış ticaretle uğraşan Deniz evli ve 2 çocuk babasıdır.

EMİN ALIMCI

1961 yılında Sungurlu'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Çorum'da tamamladı. 1986 yılında SBF'den mezun oldu. Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığında başladığı uzman yardımcılığı görevini tamamlayarak Devlet Personel uzmanı oldu. Halen aynı kurumda çalışmalazına devam etmektedir.

Adres: Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı İzmir Cad. No: 41 Kızılay-Ankara
Tel.: (0 312) 418 83 35

ALİ TELLİ

Çankırı doğumlu olan Ali Telli ilkokulu Ortaköy'de, Ortaokulu ve Liseyi Çerkeş'de tamamladı. 1982 yılında başladığı SBF'yi 1986 yılında bitirdi. İdare Hakimi olan Telli, Sivas idare mahkemesinde görev yapmaktadır.

Adres: İdare Mahkemesi, Sivas Tel.: 221 54 17

MAHMUT DEMİRKAN

1965 Kayseri doğumlu olan M. Demirkan ilk ve orta öğrenimini Kayseri'de tamamladı. 1982 yılında Kayseri Lisesinden mezun oldu. 1983 yılında girdiği SBF'den 1987'de mezun oldu. Mezuniyetini müteakip özel bir şirkette Personel

Müdürlüğü yaptı. Bir ara Birleşmiş Milletler'in Türkiye'ye yönelik bir programında da (UNDP) çalışan Demirkan bir yandan da akademik tahsiline devam etti. İ.Ü. İşletme Fakültesinde Yüksek Lisans, İktisat Fakültesinde doktora yaptı. Halen Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F. Çalışma Ekonomisi Bölümünde Doktor-Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır.

Adres: S.Ü. İİBF. Çalışma Ekonomisi Bölümü
Esentese- Sakarya Tel.: 343 12 90 Adapazarı

NADİR ALPARSLAN

1966 yılında Kırşehir'de doğdu. Aslen Artvinli olan Nadir Alparslan ilk ve orta öğrenimini Kırşehirde tamamladı. 1983 yılında girdiği SBF'den 1987 yılında mezun oldu. Uzman yardımcısı olarak Aile Araştırma Kurumundan çalışmaya başladı ve arkasından uzman oldu. Halen aynı kurumda çalışan Alparslan evli ve iki çocuk babasıdır.

Adres: Aile Araştırma Kurumu Meşrutiyet Cad. No: 19 Bakanlıklar/Ankara Tel.: (0 312) 319 29 79

ÖMER AYDEMİR

1965 yılında Malazgirt'te doğdu. Aslen Erzurumlu olan Ö. Aydemir ilkokulu Malazgirt'te ortaokulu Bursa'da Liseyi Osmaniye'de tamamladı. İ.Ü SBF'den 1987 yılında mezun oldu.

Bir süre Vakıf İnşaatla muhasebe müdür yardımcılığı yapan Aydemir daha sonra ayrıldı. İstanbul Büyükşehir Belediyesinde çalışmaya başladı. Halen İSTON'da personel müdürlüğü görevini yürütmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Adres İSTON Genel Müdürlüğü - Gaziosmanpaşa / İstanbul Tel.: (0 212) 537 82 02

İZZET AKÇAY

1962 yılında Konya'da doğdu. İlk ve Ortaokulu Akşehir'de, Liseyi İstanbul'da okudu. 1987 yılında SBF'den mezun oldu. Üç yıla yakın süre İngiltere'de bulundu. Yurtdışından döndükten sonra bazı gazetelerin dış haberler servisinde çalıştı. Bilahare Faisal Finans'da müfettiş yardımcısı ve müfettiş oldu. Halen Faisal Finans Trabzon şube Müdürlüğünü yapmakta olan Akçay evli ve iki çocuk babasıdır.

Adres.: Faisal Finans Kurumu A.Ş. Trabzon Şube Müdürlüğü -Trabzon Tel.(0 462) 322 34 36

YAKUP COŞKUN

1966 yılında Reşadiye - TOKAT'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Reşadiye'de tamamladı. 1983 yılında girdiği SBF'den 1987 yılında mezun oldu. Lisansüstü eğitim yapmak üzere 1988 yılında Almanya'ya gitti. Stuttgart Üniversitesi Siyaset ve Sosyal Bilimler Fakültesinde öğrenimine devam etti. Halen Almanya'da yaşamını sürdüren Coşkun evli ve iki çocuk babasıdır.

Adres: Pfattenmaldging 68 B 1.1 70569 Stuttgart / Almanya Tel.: (0 0 49) 711 282 146

ABBAS FEVZİ KIZILOK

1965 yılında Ş. Urfa'da doğdu. İlk ve Orta öğrenimini Urfa'da tamamladı. 1983 yılında SBF'ye girdi ve 1987 yılında mezun oldu. Emlak Bankasında müfettiş yardımcısı ve müfettiş oldu. Kızılok halen aynı bankada müfettiş olarak çalışmaktadır.

Adres: T. Emlak Bankası, Teftiş Kurulu Başkanlığı Maslak- İstanbul Tel.: 276 16 80

İSMAİL TAVLI

1965 yılında Çayelinde doğdu. İlk ve ortaokulu Rize'de okuyan İ. Tavlı Liseyi İstanbul'da tamamladı. İ.Ü SBF'den 1987 'de mezun oldu. Borsa Uzmanı olan Tavlı Vakıfbank'ın menkul kıymetler merkezinde çalışmaktadır.

Adres: Vakıfbank İstanbul Menkul Kıymetler Merkezi İnönü Cad. Gümüşsuyu Vakıf İşhanı No: 2 Kat: 2 80090 Taksim-İstanbul Tel. 252 76 45

İBRAHİM ARSLAN

1965 İstanbul doğumlu olan İbrahim Arslan ilköğrenimini Ordu, ortaöğrenimini İstanbul'da tamamladı. 1983 yılında SBF'ye girdi. 1987 yılında mezun oldu. Bankacı olan Arslan Ziraat Bankasında uzman olarak görev yapmaktadır.

Adres: T.C. Ziraat Bankası İstanbul İstihbarat Müdürlüğü, İstiklal Caddesi. No: 46/5 Beyoğlu-İstanbul Tel.: 245 79 10

ÖMER SEYMENOĞLU

1965 yılında Sürmene'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Trabzon'da tamamladı. 1983 yılında girdiği SBF'den 1987 yılında mezun oldu. Kaymakam adayı olarak göreve başladı. Bir yıl İngiltere'de kaldıktan sonra yurda dön-

dü ve bir çok ilçede görev yaptı. Halen Fındıklı Kaymakamı olan Seymenoğlu evli ve 2 çocuk babasıdır.

Adres: Fındıklı Kaymakamlığı - Rize

HACI EMİN ORHAN

1966 yılında Nevşehir'de doğdu. Orta öğrenimini memleketinde tamamlayan E. Orhan 1983 yılında SBF'ye girdi. 1987 yılında mezun oldu. Önceleri serbest ticaret yapan Orhan halen Orta Asya Cumhuriyetleriyle ithalat ve ihracat yapan bir şirketin sahibi ve yöneticisidir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Adres: Özbek Süleyman Sok. No: 6/15 Fındıkzade - İstanbul Tel.: (0 212) 586 06 41

VEYSEL TIRYAKI

1965 'de Gerede'de doğdu. 1984 yılında SBF'ye girdi. 1988 yılında mezun oldu. İçişleri Bakanlığı Kaymakam adayı olarak göreve başladı. Bir yıl İngiltere'de bulundu. Yurda döndükten sonra çeşitli ilçelerde görev yaptı. Tiryaki Halen Tufanbeyli kaymakamıdır.

Adres: Tufanbeyli Kaymakamlığı Adana Tel. (0 322) 781 80 10

NURULLAH ÖZTÜRK

1965 yılında Eskişehir'de doğdu. İlkve ortaokulu Eskişehir'de, liseyi Balıkesir'de tamamladı. 1984 yılında SBF'ye girdi ve 1988 yılında mezun oldu. Polis Akademisinde Araştırma görevlisi olan Öztürk lisansüstü öğrenim görmek üzere İngiltere'ye gitti. University of Wales'de master yaptı. Aynı üniversitede doktora programına devam etti. Doktora çalışmalarına Gazi Üniversitesinde devam eden Öztürk evli ve bir çocuk babasıdır.

Adres: Polis Akademisi Bakanlıklar - Ankara

ALİ ERSOY

1965 yılında Niğde'de doğdu. İlk ve Ortaokulu memleketinde, Liseyi Kırşehir'de tamamladı. 1984 yılında girdiği SBF'den 1988 yılında mezun oldu. Dokuz Eylül Üniversitesi Kamu Yönetimi Bilim dalında Yüksek Lisans yaptı. Halen Başbakanlık Sigorta Murakabe Kurulunda uzman olarak çalışmaktadır.

Adres: Başbakanlık Sigorta Murakabe Kurulu, Nispetiye Koşukent Yolu Aydın Sok. No: 1/2 Levent /İstanbul Tel.: 281 14 69

P ◆ A ◆ N ◆ O

Kariyer Atama

14.9.1996 Tarihli Resmi Gazetede yayınlanan İçişleri Bakanlığı mülki idare amirleri atama kararnameğine göre mensuplarımızın yeni görev yerleri aşağıdaki gibidir.

MERKEZ ATAMALAR

Sebahattin Öztürk
İçişleri Bakanlığı Personel Daire Bş. Şub. Müd.
Hikmet Dengeşik
İçişleri Bakanlığı KİHBİ
Dr. A. Osman Sali
Başbakanlık Devlet Personel Başkanı

VALİ YARDIMCILARI

Turan Atılamaz ERZİNCAN
Vedat Büyükersoy ŞIRNAK
Mehmet Ceylan BATMAN
Hayrettin Çiftçi ARTVİN
Enver Erdem MARDİN
Ezelettin Küçük SİİRT

KAYMAKAM ATAMALARI

Mustafa Adıgüzel Digor KARS
Cumali Atilla Malazgirt MUŞ
Yılmaz Aydın Samsat ADIYAMAN
Ahmet Çınar Dargeçit MARDİN
Mustafa Hotman Suşehri SİVAS
Cahit Işık Mutki BİTLİS
Salih Işık Kulp DİYARBAKIR
Bahadır Karakaya Refahiye ERZİNCAN
Zeki Kaya Köse GÜMÜŞHANE
Fatih Kocabaş Kelkit GÜMÜŞHANE
Tahsin Kurtbeyoğlu Arıcak ELAZIĞ
Hasan Kürklü Yayladere BİNGÖL
Alper Orkun Hekimhan MALATYA
Mehmet Polat Çatak VAN
Ahmet Sarıcan Kuyucak AYDIN
Mehmet Tekinarslan Zara SİVAS
Veysel Tiryaki Hasankeyf BATMAN
Mükerrem Ünlüer Palu ELAZIĞ
Salih Yüce Bulanık MUŞ
Ahmet Zateroğulları Sivrice ELAZIĞ

Mustafa Delican 11.10.1996 tarihinde
Doçentlik ünvanı almıştır.

Hayrettin Turan, Hesap Uzmanlığına
atandı.

Ünsal Sözbir Asya Finans Genel Müdür
Yardımcısı oldu.

Erdal Küçükkavruk Demirbank Teftiş
Kurulu Başkanı oldu.

Murat Isıyel Işık Sigorta Genel Müdür
Yardımcısı oldu.

Hicabi Dursun Başbakanlık
müsteşarlığına müşavir olarak geçici
görev ile atandı.

Ercan Sezer Başbakanlık müsteşarlığına
müşavir olarak geçici görev ile atandı.

Nebil Dinçer Başbakanlık İdari - Mali İşler
Daire Başkanlığında Şube Müdürü olarak
atandı.

*Bütün arkadaşlarımızı tebrik eder, yeni
görevlerinde başarılar dileriz.*

Doğum

Oğuzhan Taşkesen

21 Haziran 1996 tarihinde kızı (Sena) olmuştur.

- Coşkun Çakır

6 Temmuz 1996 tarihinde oğlu (Şamil) olmuştur.

- Fahri Solak

15 Temmuz 1996 tarihinde kızı (Betül) olmuştur.

- Sezai Uçarmak

16 Temmuz 1996 tarihinde oğlu (Ahmet Burak) olmuştur.

- Nevzat Er

31 Temmuz 1996 tarihinde kızı olmuştur.

- Aslan Günler

4 Ekim 1996 tarihinde kızı (Neslihan) olmuştur.

- Adnan Ertem

23 Ekim 1996 tarihinde oğlu (Ahmet Yusuf) olmuştur.

- Erol Dilaver

Kızı olmuştur.

- Adnan İnci

Oğlu olmuştur.

- Ahmet Geçer

02 Aralık 1996 Tarihinde kızı (Ayşegül) olmuştur. (Bizim bildiğimiz 5 çocukla camiamızın rekorunu elinde tutmakta.)

*Ebeveynleri tebrik ediyor,
bebeklere hayırlı uzun ömürler diliyoruz.*

Evllenme

Hayrettin Turan

23 Kasım 1996 Tarihinde evlendi.

Kardeşimizi tebrik eder dareyn
saadetleri dileriz

Bedelsiz oto, tartışıldı

İSTANBUL (Zaman)- İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Mezunları Vakfı'nda Gümrük Müfettişi Sezai Uçarmak tarafından verilen "Bedelsiz İthalat Kararname" ve Türk Otomotiv Sanayine Etkileri" konulu konferansta, bedelsiz ithalatın kapsamı ve muhtemel etkileri ele alındı. Sezai Uçarmak, konuşmasında, bedelsiz ithalat yoluyla otomobil ithalının yeni bir olay olmadığını, her yıl yurda 10 binin üzerinde bedelsiz otomobil ithalının gerçekleştirildiğini, yeni kararnemeye bu sayının artacağını, ancak iddiaların aksine bu gelişmenin otomobil sanayinde bir krize yol açmayacağını be-

lirtti. Bedelsiz ithalatın hükümet ile otomotivciler arasında karşılıklı güç gösterisi haline getirilmesinin sanayiye zarar vereceğini belirten Uçarmak, otomobil fabrikalarında dünya standartlarında bir araştırma-geliştirme (AR-GE) faaliyetinin olmadığını, Türkiye'de 1960'lı yılların sonunda başlayan otomobil üretimini aradan geçen 30 yılı rağmen hâlâ tartışmaların olduğunu, otomotiv sanayinin diğer sektörlerde görülen heyecanın otomobil üretiminde duyulmamasından kaynaklandığını ifade etti. Uçarmak, yeni kararnemenin sektörde AR-GE faaliyetlerini hızlandıracakını söyledi.

İLHAN ÖZYÜREK

Not: Siyasallı
Kardeşlerimiz arasındaki
hayırlı işlerde özel indirim
uygulanır.

Yavuz Selim Cad. No: 49/B Fatih-İSTANBUL
Tel: (0.212) 521 31 40 - 521 26 76

COMEDIA

BİLGİSAYAR SİSTEMLERİ
CÖZÜM VE NETİSİM
HİZMETLERİ LTD

2. Tossacıy. Cd. Avni Dilligil Sk. No: 10
Mecidiyeköy 80300 İstanbul/TÜRKİYE
Telefon : 0.212 274 74 95 Pbx
Faks : 0.212 267 06 62
AppleLink: COMEDIA.TURK

ZET® BİLGİSAYAR

Doğru Tercih...

PETRAN®

PETRAN Bilgisayar
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti

Büyükdere Cad. Saadet Apt. 65/7
80310 Mecidiyeköy - İSTANBUL
Tel: (0.212) 288 05 33 (pbx) 273 21 89 - 90
Faks: (0.212) 267 01 42

ilgitanitim

DAVUTPAŞA CAD NO 12323 İTİM 21
TOPKAPI İS MERKEZİ TOPKAPI- İSTANBUL
TEL: 5 44 82 70 Faks: 5 77 64 80

